

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Edukus tööturul 2022

Üldkesk-, kutse- ja kõrghariduse
lõpetanute hõive ja palgad

Meeli Murasov

Viitamine: Murasov, M. (2024). Edukus tööturul 2022. Üldkesk-, kutse- ja kõrghariduse lõpetanute hõive ja palgad. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium.

Haridus- ja Teadusministeerium

Munga 18, Tartu 50088, Eesti

E-post: hm@hm.ee

© autor ning Haridus- ja Teadusministeerium, 2024

Tellija ja väljaandja: Haridus- ja Teadusministeerium

Keeleline toimetamine: Inga Kukk / Haridus- ja Teadusministeerium

Kaanepilt: Karli Saul

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
Eesti tööturg 2022. aastal	5
Üldkeskharidus.....	8
Seisund tööturul	8
Õpinguid mittejätkanud tööturul	10
Palgad.....	11
Kutseharidus	12
Seisund tööturul	12
Palgad.....	15
Ettevõtlustulu saamine.....	22
Haridusliku erivajadusega lõpetajad	24
Kõrgharidus.....	27
Seisund tööturul	27
Palgad.....	30
Ettevõtlustulu saamine.....	37
Analüüsi meetoodika	41
Andmed.....	41
Valimid.....	41
Tööturuseisundi määramine	44
Palkade arvutamine	45
Metoodika piirangud	47
Kokkuvõte	48
Lisa 1. Õppevaldkondade ja õppesuundade loetelu ISCEF-F klassifikaatori järgi	51

Sissejuhatus

Haridussüsteemi ülesannetest üks peamisi on anda inimestele ettevalmistus edasiseks tööeluks. Kutse- ja kõrghariduses omandatakse kindlal erialal või valdkonnas töötamiseks vajalikud teadmised ja oskused, kuid tööturul on ka ameteid, kus tööle asumiseks piisab üldoskustest ja tööülesannete täitmiseks vajalikud oskused õpitakse selgeks töökohal.

Tööturuedukuse analüüsis on vaatluse all üldkesk-, kutse- ja kõrghariduse lõpetanute käekäik pärast õpingute lõpetamist. Eesmärgiks on registriandmetele tuginedes saada infot selle kohta, kui edukas on olnud lõpetajate üleminek tööturule, kui suur osa lõpetajatest on leidnud Eesti tööturul rakendust ja millised on tasemeõppe lõpetanute palgad.

Üldkesk-, kutse- ja kõrghariduse lõpetanuid on käsitletud eraldi peatükkides, et anda kompaktne ülevaade iga haridusliigi lõpetajate käekäigust. See võimaldab lisaks käsitleda teemasid, mis kõiki haridusliike ei puuduta. Näiteks on eraldi vaatluse all kutsehariduse lõpetanud haridusliku erivajadusega (HEV) lõpetajate edukus tööturul. Kutse- ja kõrghariduse lõpetajate puhul on lisaks palkadele seekord vaatluse all ka lõpetajate osalemine ettevõtluses ja sellest saadav tulu.

Tööturuedukuse analüüsi on koostatud juba 2013. aastast ning lõpetajate hõive- ja palgaandmeid on avaldatud nii eraldi aruannetes¹ kui Haridussilma portaalis². Aruandes antakse ülevaade toimunud muutustest ja kajastatakse mitmesuguseid detailsemaid andmeid, mida Haridussilma portaalis ei ole, näiteks üldkeskhariduse lõpetajate hõive- ja palgaandmed, meeste ja naiste hõive ja palga erinevused jms. Haridussilma portaalist on kättesaadavad kutse- ja kõrghariduse lõpetajate hõive, keskmise palga ja mediaanpalga andmed õppeasutuste kaupa.

Varasemate aastatega võrreldes on veidi muudetud tööturuedukuse andmete analüüsimeetodikat. Meetodika muutmine raskendab eri aastate tulemuste võrdlemist ja seetõttu ei muudeta meetodikat kergekäeliselt. Seda tehakse üksnes andmete usaldusväärsuse ja täpsuse suurendamiseks ning moonutuste vältimiseks. Erinevalt varasemast ei kajastu koondnumbrites enam kutse- ja kõrghariduse turvateenuste õppesuuna lõpetajad, kuna nende hõive- ja palgainfo ei ole avalik. Lisaks on lõpetajate palkade arvutamisel loobutud ülemise ja alumise protsentiili palgasaajate väljaarvamisest. Täpsemalt on muudatusi selgitatud meetodika peatükis.

Aruandes on avaldatud andmed palkade, FIEna tulu teenimise kui ka dividendide saamise puhul üksnes juhul, kui vaatlusaluses rühmas on tulu saanud isikute arv vähemalt viis.

¹ Vt varasemaid aruandeid Haridus- ja Teadusministeeriumi koduleheküljelt uuringute alajaotusest: <https://hm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/uuringud-ja-statistika/uuringud>.

² Vt lähemalt <https://www.haridussilm.ee/ee/uuringud/uuringud/edukus-tooturul>.

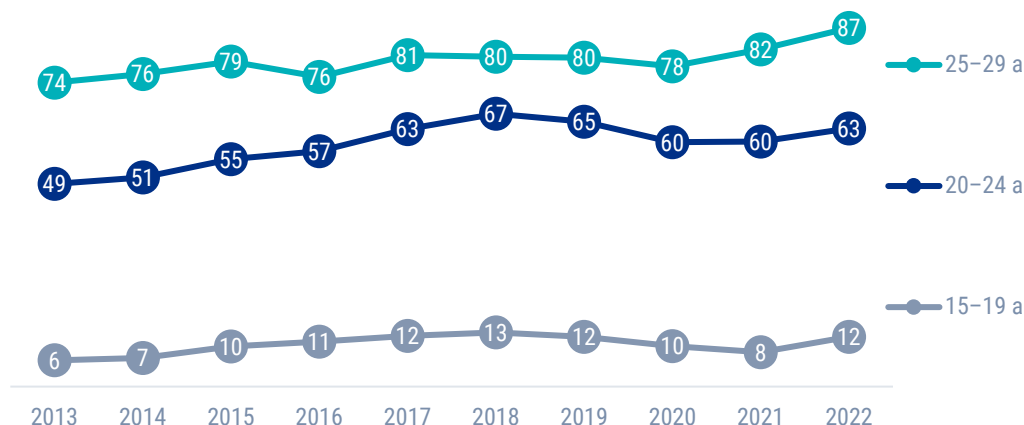
Eesti tööturg 2022. aastal

2022. aasta oli tööturul hea aasta – koroonaviirusest tingitud kriis oli möödunud ja ettevõtete majandustegevus hoogustus. Tööandjad hakkasid taas tunnetama tööjõupuudust. Tööhõive oli väga kõrge ja ületas märgatavalt koroonakriisieelset taset. 2022. aastal oli 15–64aastaste vanuserühma tööhõive määr³ 76,4%, mis on Statistikaameti aegreas kõrgeim näitaja alates 1991. aastast.⁴ 2021. aastal oli tööhõive määr täpselt 74%, seega kasvas tööhõive määr 2022. aastal 2,4 protsendipunkti võrra.

Meeste tööhõive määr oli 2022. aastal 78% ja naiste oma 75%. Kunagi varem ei ole naiste tööhõive Eestis nii kõrge olnud. Euroopa Liidu riikide võrdluses on Eesti naiste tööhõive üks kõrgemaid.⁵

Kõrge tööhõive tingimustes püsis töötuse määr madalal. 2022. aastal oli 15–64aastaste vanuserühma töötuse määr 6%. Viimastele aastatele iseloomulikult ületas meeste tööpuuduse näitaja naiste oma. Meeste töötuse määr oli 2022. aastal 6% ja naistel 5%.

Üldise kõrge tööhõive tuules kasvas ka noorte osalus tööturul, kuigi nooremates vanusrühmades tööhõive pandeemiaeelsete aastate taset siiski ei saavutanud (joonis 1). Eesti Panga analüütikute hinnangul olid noorte tööhõive kasvu taga eelkõige turismisektori taastumisega avanenud töövõimalused.⁶

Joonis 1. Tööhõive määr vanusrühmiti, %.

Allikas: Statistikaamet

Töötuse määr on kõige kõrgem kõige nooremates vanusrühmades. 2022. aastal oli töötuse määr 15–19aastaste vanuserühmas 30%, 20–24aastaste hulgas 16% ja 25–29aastaste hulgas vaid 5%. Kõigis neis vanusrühmades ületas meeste töötuse määr naiste vastavat näitajat.⁷

³ Tööhõive määr näitab, kui suur osa tööealisest rahvastikust on tööga hõivatud.

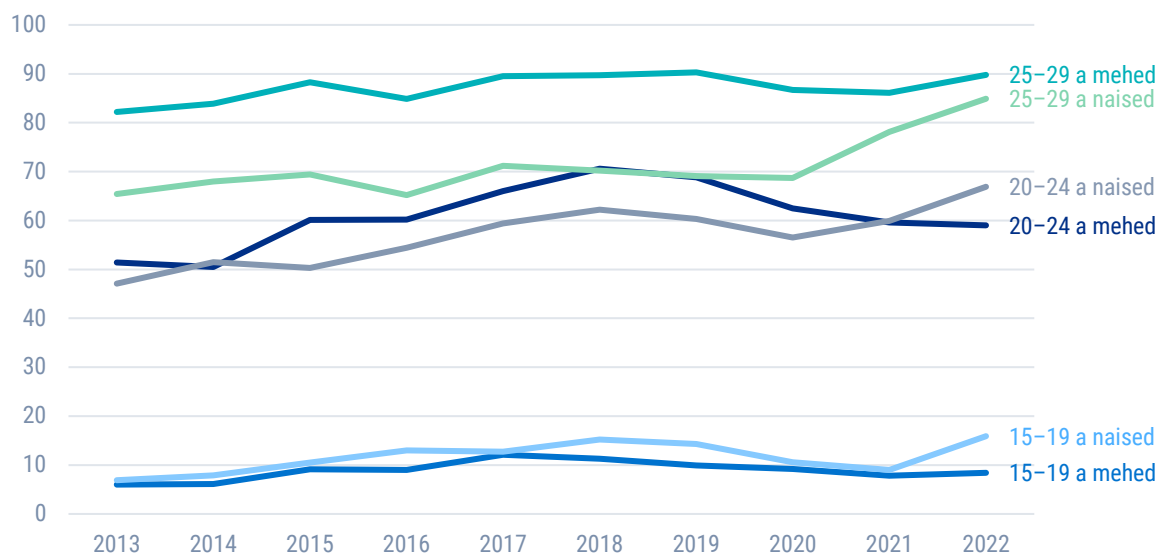
⁴ Statistikaamet (2023). [Andmetabel TT330: 15-aastaste ja vanemate hõiveseisund soo ja vanuserühma järgi](#).

⁵ Matsulevitš, L. jt (2023). [Tööturu ülevaade 2/2022](#). Eesti Pank.

⁶ Samas

⁷ Statistikaamet (2023). [Andmetabel TT330: 15-aastaste ja vanemate hõiveseisund soo ja vanuserühma järgi](#).

2022. aastale oli iseloomulik noorte naiste tööhõive kiire kasv (joonis 2). Meeste tööhõive kasvas vähem ja 20–24aastaste vanusrühmas isegi veidi vähenes.⁸

Joonis 2. Tööhõive määr soo ja vanusrühma alusel, %.

Allikas: Statistikaamet

Kuigi Eesti tööturg püsis 2022. aastal kokkuvõttes tugevana, viisid energia- ja toormehindade järsk tõus ning Ukrainas alanud sõda Eesti majanduse 2022. aasta teises pooles langusesse. Eesti Panga ekspertide hinnangul aitas töökohti säästa see, et ettevõtted said tootmiskulu kasvu toodangu hinda edasi kandes säilitada kasumlikkuse. Nii oli võimalik vältida tööjõukulude kärpimist ja seeläbi ka suuremaid koondamisi.⁹ Tööhõive kasv 2022. aasta teises pooles siiski peatus ja hõive vähenes nendes tegevusharudes, mida kriisid kõige otsesemalt tabasid, eelkõige töötlevas tööstuses.¹⁰

Tööjõupakkumisele avaldas suurt mõju Ukraina sõjapõgenike lisandumine tööturule. 2022. aasta lõpuks oli Eestisse elama asunud ligikaudu 31 500 Ukraina sõjapõgenikku. 2022. a detsembriks olid töö leidnud 40% ajutise kaitse saanutest.¹¹ Teiste riikidega võrreldes on Eestisse saabunud sõjapõgenikud olnud töö leidmisel suhteliselt edukad, kuid sageli töötavad nad oma ettevalmistusega võrreldes madalamat kvalifikatsiooni eeldaval ametikohal. Parema töö saamist võivad takistada nii keelebarjäär kui ka probleemid oskuste tõendamisel.¹²

2022. aastat iseloomustas kiire hinnatõus, mis tõi omakorda kaasa palgatõususe eriti esimesel poolaastal. 2022. aasta keskmiseks palgaks kujunes 1685 eurot, mis oli aasta varasemaga võrreldes 9% kõrgem. Pärast kaheaastast pausi tõstis valitsus 2022. aastal taas ka miinimumpalka ning kehtestas selleks 654 eurot.

⁸ Statistikaamet (2023). [Andmetabel TT330: 15-aastaste ja vanemate hõiveseisund soo ja vanuserühma järgi](#).

⁹ Urke, K., Matsulevitš, L., Soosaar, O. (2023). Tööturu Ülevaade 1/ 2023. Eesti Pank. https://haldus.eestipank.ee/sites/default/files/2023-04/tty_1_2023_est.pdf

¹⁰ Samas.

¹¹ Sotsiaalministeerium (2023). Aasta sõjapõgenikke Eestis. Vaadatud 27.12.2023. <https://www.sm.ee/aasta-sojapogenikke-eestis>

¹² Lees, K., Espenberg, K. (2022). Ukraina sõjapõgenikud Eestis. Teemapaber nr 4: Tööturg. Tartu. Tartu Ülikool. https://skytte.ut.ee/sites/default/files/2023-02/RITA_t%C3%B6%C3%B6turg.pdf

Maakonniti oli keskmine brutokuupalk 2022. aastal jätkuvalt kõrgeim Harju (1834 eurot) ja Tartu (1690 eurot) maakonnas ning madalaim Valga (1185 eurot) ja Hiiu (1114 eurot) maakonnas.¹³

Tegevusalade lõikes on käärid palkades väga suured (joonis 3). Enim tõusid aastases võrdluses keskmised brutokuupalgad majutuse ja toitlustuse (16%) ning töötleva tööstuse (13%) tegevusaladel.¹⁴

Joonis 3. Keskmine brutokuupalk 2022. aastal tegevusalati, eurodes.

Allikas: Statistikaamet¹⁵

Avaliku ja erasektori võrdluses teenivad kõrgeimat palka riigisektori töötajad. 2022. aasta IV kvartaliks kasvas Eesti keskmine brutokuupalk 1735 euron. Riigisektori töötajatel oli see 2262 eurot, välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvates ettevõtetes 2065 eurot, kohalikes omavalitsustes 1556 eurot ja Eesti omanikele kuuluvates ettevõtetes 1553 eurot.¹⁶

Meeste ja naiste palgade erinevus 2022. aastal suurenes. Brutotunnitasude alusel arvatud sooline palgalõhe oli 2022. aastal Statistikaameti andmetel 18%, 2021. aastal oli see 15%.¹⁷

¹³ Statistikaamet (2023). Keskmine palk mullu kasvas, reaalpalk aga kahanes. <https://www.stat.ee/et/uudised/keskmise-palk-mullu-kasvas-reaalpalk-aga-kahanes>

¹⁴ Samas.

¹⁵ Samas.

¹⁶ Statistikaamet (2023). [Andmetabel PA115: Keskmine brutokuupalk, mediaan ja töötajate arv](#)

¹⁷ Statistikaamet (2023). Sooline palgalõhe on aastaga süvenenud. <https://www.stat.ee/et/uudised/sooline-palgalohe-aastaga-suvenenud>

Üldkeskharidus

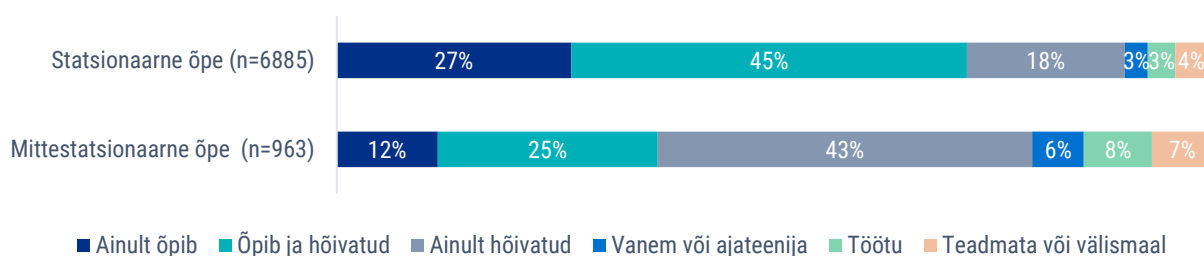
Pärast gümnaasiumi lõpetamist jätkab enamik lõpetajaid oma haridusteed kutse- või kõrgkoolis, et omandada hilisemaks tööeluks vajalikke teadmisi ja oskusi. Viimastel aastatel on õpingute jätkamine vahetult pärast gümnaasiumi lõpetamist mõnevõrra vähenenud¹⁸. Seetõttu on oluline seirata gümnaasiumilõpetajate edasist tegevust, et saada teavet selle kohta, mil määral on õpinguid mittejätkanud noored tööturul rakendunud ja kui edukalt nad üksnes üldoskustega hakkama saavad.

Vaatluse all on 2021. aastal gümnaasiumi lõpetanute rakendumine 2022. aastal ehk aasta pärast lõpetamist. Analüüsis on eristatud statsionaarses ja mittestatsionaarses õppes lõpetanud. Statsionaarse õppe lõpetajad on valdavalt äsja täiskasvanuikka jõudnud noored¹⁹, kes eelkõige võiksid õpinguid jätkata. Mittestatsionaarse õppe lõpetajad on keskmiselt vanemad²⁰ ning õppimine võis olla nende kõrvaltegevus lisaks töötamisele või perekohustuste täitmisele.

Seisund tööturul

Haridustee jätkamine ja erialase hariduse omandamine on pärast gümnaasiumi lõpetamist noorte peamine valik. 2021. aastal gümnaasiumi statsionaarses õppes lõpetanutest jätkas 2022. aastal õpinguid 72%.²¹ Meestest jätkas õpinguid 71% ja naistest 73%. Kutsehariduses jätkas kokku 12% ja kõrghariduses 62% statsionaarse õppe lõpetanutest. 115 lõpetajat (3% kõigist statsionaarse õppe lõpetajatest) jätkas nii kutse- kui kõrghariduses.

45% lõpetajatest oli 2022. aastal õpingute kõrvalt suuremal või vähemal määral töötanud, 27% oli pühendunud üksnes õpingutele (joonis 4). Ainult töötamisega oli hõivatud 18% lõpetanutest. Kui lisada neile ka õppimise kõrvalt töötanud noored, siis kokku oli 2022. a hõivatud 63% gümnaasiumi statsionaarses õppevormis lõpetanutest. Ei õppinud ega töötanud 10% lõpetajatest. Tegu on lõpetajatega, kes olid seotud lapse hooldamisega, viibisid ajateenistuses, olid töötud või kelle kohta täpsemad registriandmed puudusid.

Joonis 4. Üldkeskhariduse 2021. aastal lõpetanute seisund tööturul 2022. aastal.
Allikas: Tööturuedukuse andmestik

¹⁸ Haridus- ja Teadusministeerium (2023). [Tulemusaruande analüütiline lisa](#).

¹⁹ Statsionaarse õppe lõpetajate keskmine vanus 2021. a oli 18,7 a ja mediaanvanus 19 a.

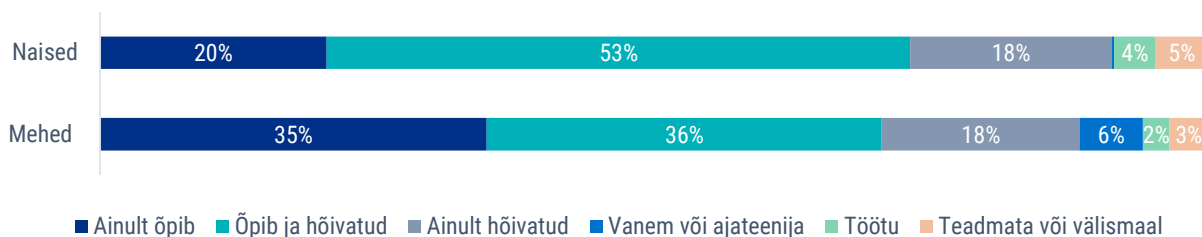
²⁰ Mittestatsionaarse õppe lõpetajate keskmine vanus 2021. a oli 24,2 a ja mediaanvanus 21 a.

²¹ Õpinguid jätkanuks loeti lõpetajad, kes olid 10.11.2021 ja/või 10.11.2022 seisuga EHISes kutse- või kõrghariduse õppijana registreeritud.

Mittestatsionaarses õppevormis lõpetanute seas oli vähem edasi õppijaid (37%), kuid enam töötavaid lõpetajaid (joonis 4). Kutsehariduses jätkas 18% ja kõrghariduses 19% lõpetajatest. Kokku oli tööturul hõivatud 68% mittestatsionaarse õppevormi lõpetanutest. 25% lõpetanutest ühendas õppimist ja töötamist, 8% olid töötud ja 7% seisund ei olnud Eesti registriandmetest teada. Õpinguid jätkanutest töötas 2022. aastal 69%.

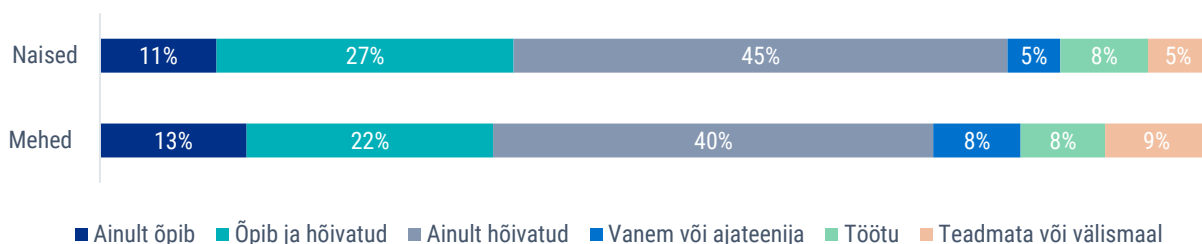
Noormeeste lõpetamisjärgset tegevust mõjutab oluliselt kohustus minna ajateenistusse. Kuna enamik ajateenistusse kutsututest läheb kaitseväge vahetult pärast gümnaasiumi lõpetamist, siis aasta pärast lõpetamist ei ole ajateenistuses viibijate osakaal enam märkimisväärne, kuna ajateenistusest naastes on nad asunud õppima või läinud tööle. Ajateenistuses oli 6% statsionaarses õppes gümnaasiumi lõpetanud meestest (joonis 5).

Suur erinevus statsionaarse õppe lõpetanud meeste ja naiste vahel on aga selles, kas lisaks õpingutele on aasta jooksul ka töötatud. Meeste hulgas oli naistega võrreldes enam üksnes õpingutele pühendujaid ja õpingute kõrvalt töötasid vaid ca pooled õpinguid jätkanud meestest, samas kui õpinguid jätkanud naistest töötas koguni 72%. Õpinguid jätkanud meeste madalam hõive on osaliselt seletatav sellega, et 43% õpinguid jätkanud meestest oli 2022. aastal lisaks ka ajateenistuses, mistõttu oli neil aasta jooksul vähem võimalusi töötamiseks. Kui keskmiselt töötasid õpinguid jätkanud statsionaarse õppe lõpetanud 2022. aastal 7 kuud, siis mehed töötasid 6 kuud ja naised 8 kuud.²²

Joonis 5. Statsionaarses õppes üldkeskhariduse lõpetanute seisund tööturul 2022. aastal.
Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Mittestatsionaarse õppe lõpetanud naised olid samuti meestega võrreldes tööturul rohkem hõivatud. Kokku oli aasta pärast lõpetamist hõivatud 72% mittestatsionaarse õppe lõpetanud naistest ja 62% meestest. Meeste seas oli suhteliselt enam teadmata seisundiga lõpetajaid ning neid, kes olid õpingutest või töötamisest eemal ajateenistuse tõttu (joonis 6).

Joonis 6. Mittestatsionaarses õppes üldkeskhariduse lõpetanute seisund tööturul 2022. aastal.
Allikas: Tööturuedukuse andmestik

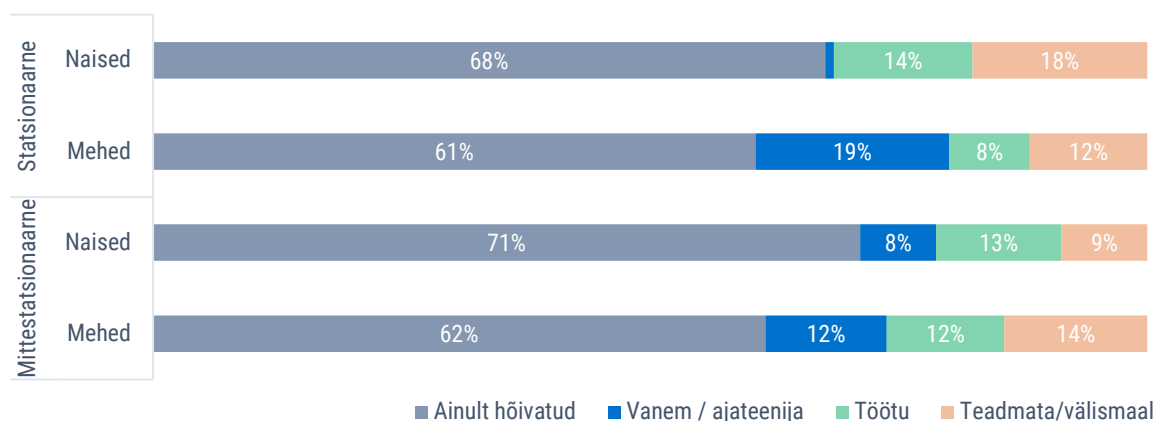
²² Töötatud kuude arv näitab kuude arvu aastas, millal isik sai tulu- ja sotsiaalmaksuga maksustatud tulu.

Õpinguid mittejätkanud tööturul

Ehkki aasta pärast lõpetamist on tööturul aktiivsed nii õpinguid jätkanud kui ka mittejätkanud üldkeskhariduse lõpetanud, erinevad nende töötamise intensiivsus ja muster. Kui jätkajate jaoks on töötamine sageli lisa- või ajutine tegevus õpingute kõrvalt, siis mittejätkajatele on töötamine põhitegevus.

28% statsionaarses õppevormis gümnaasiumi lõpetanutest ei jätkanud õpinguid ei vahetult pärast lõpetamist ega ka aasta pärast lõpetamist. Mittejätkanud lõpetajatest 64% oli tööturul hõivatud, 11% töötud ja 9% vanema või ajateenijana tööturult eemal. 15% mittejätkanute seisund on teadmata.

Peaaegu viiendik mittejätkanud meestest oli 2022. aastal ajateenistuses, hõivatud oli 61% ja töötuna arvel 8%. Mittejätkanud naistest oli hõivatud 68% ja töötud 14% (joonis 7). Õpinguid mittejätkanud töötasid 2022. aastal keskmiselt 8 kuud, kuid mehed töötasid aasta jooksul keskmiselt 6 kuud ja naised 10 kuud.

Joonis 7. Üldkeskhariduse 2021. aastal lõpetanud ja õpinguid mitte jätkanud meeste ja naiste seisund, tööturul 2022. aastal.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Mittestatsionaarse õppe lõpetanutest 63% ei jätkanud õpinguid. Mittejätkajatest oli 2022. aastal hõivatud 68%. Naiste hulgas on hõivatute osakaal kõrgem kui meeste hulgas (joonis 7), mis tuleneb eelkõige sellest, et meeste seas on enam neid, kes on tööturult eemal ajateenistuse või lapse hooldamise tõttu, samuti on meeste seas enam neid, kelle seisund on teadmata. Mittestatsionaarse õppe lõpetanud ja õpinguid mitte jätkanud naistest 8% oli tööturult eemal lapse hooldamise tõttu.

Palgad

Õpinguid mittejätanud teenisid 2022. aastal kõrgemat palka kui õpinguid jätkanud. Pärast üldkeskhariduse omandamist õpinguid mittejätanudate mediaanpalk 2022. aastal oli statsionaarse õppe lõpetanutel 883 eurot ja mittestatsionaarse õppe lõpetanutel 923 eurot (tabel 1).

Tabel 1. Üldkeskhariduse 2021. aastal lõpetanute keskmine ja mediaanbrutokuupalk 2022. aastal, eurodes.

Õppevorm	Keskmine palk		Mediaanpalk		Palgasaajate arv, n	
	Jätkas õpinguid	Ei jätkanud	Jätkas õpinguid	Ei jätkanud	Jätkas õpinguid	Ei jätkanud
Statsionaarne õpe	732	934	667	883	3108	1329
Mittestatsionaarne õpe	993	1032	901	923	242	436

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Statsionaarse õppe lõpetamise järel õpinguid jätkanudate mediaanpalk oli 667 eurot, mis on 216 euro võrra mittejätanudate mediaanpalgast väiksem. Suur vahe palkades võib tuleneda töökoormuse erinevusest. Õpingute kõrvalt töötatakse eeldatavalt väiksema koormusega ning seetõttu on ka saadav palk väiksem. Mittestatsionaarse õppe lõpetanutel on õpinguid jätkanudate ja mittejätanudate mediaanpalkade vahe vaid 23 eurot. Tõenäoliselt ei ole mittestatsionaarse õppe lõpetanutel suuri erinevusi töötamise koormuses ja õpitakse pigem töötamise kõrvalt.

Üldkeskhariduse lõpetanud meeste mediaanpalk on kõrgem kui naistel (tabel 2). Statsionaarse õppe lõpetanud ja õpinguid mittejätanud meeste ja naiste mediaanpalkade sooline palgalõhe²³ on 7%, õpinguid jätkanutel 12%. Mittestatsionaarse õppe lõpetanutel on vastupidi, õpinguid jätkanudate mediaanpalkade erinevus on 4%, mittejätanudatel 17% meeste kasuks. Kokkuvõttes võib üldkeskhariduse lõpetanute soolist palgalõhet pidada siiski pigem väikeseks. Põhjus on tõenäoliselt selles, et ilma erialase hariduseta töötatakse suhteliselt lihtsates ja pigem madala palgatasemega ametites, kus töötaja sool ei ole erilist tähtsust.

Tabel 2. Üldkeskhariduse 2021. aastal lõpetanud meeste ja naiste keskmine ja mediaanbrutokuupalk 2022. aastal, eurodes.

Õppevorm	Õpingute jätkamine	Keskmine palk		Mediaanpalk		Palgalõhe	
		Mehed	Naised	Mehed	Naised	Keskmine palk	Mediaanpalk
Statsionaarne	Jätkas õpinguid	809	691	730	644	15%	12%
	Ei jätkanud	992	892	927	866	10%	7%
Mittestatsionaarne	Jätkas õpinguid	1097	943	929	887	14%	4%
	Ei jätkanud	1235	930	1075	894	25%	17%

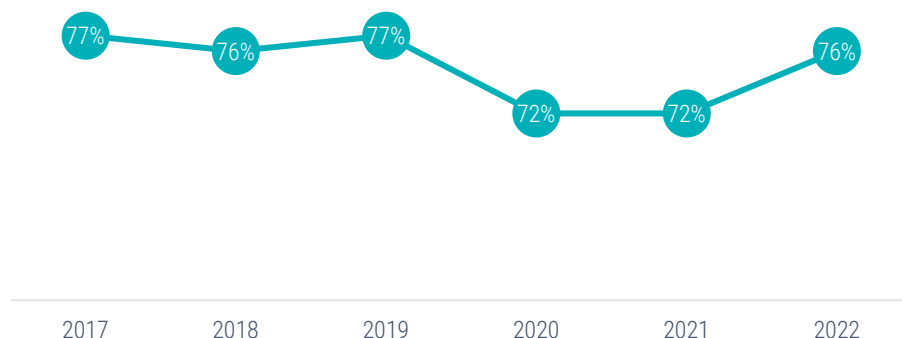
Allikas: Tööturuedukuse andmestik

²³ Sooline palgalõhe on arvutatud järgmise valemi alusel: meeste mediaanpalgast lahutatakse naiste mediaanpalk ja saadud summa jagatakse meeste mediaanpalgaga. Soolise palgalõhe arvutamise meetodikat on põhjalikumalt kirjeldatud meetodikapeatükis.

Kutseharidus

Seisund tööturul

Kutseõppe 2021. aastal lõpetanutest oli 2022. aastal hõivatud 76%, mis on aasta varasemaga võrreldes oluliselt parem näitaja (joonis 8). Seega jõudis kutseõppe lõpetanute hõive 2022. aastal koroonaeelsele tasemele.

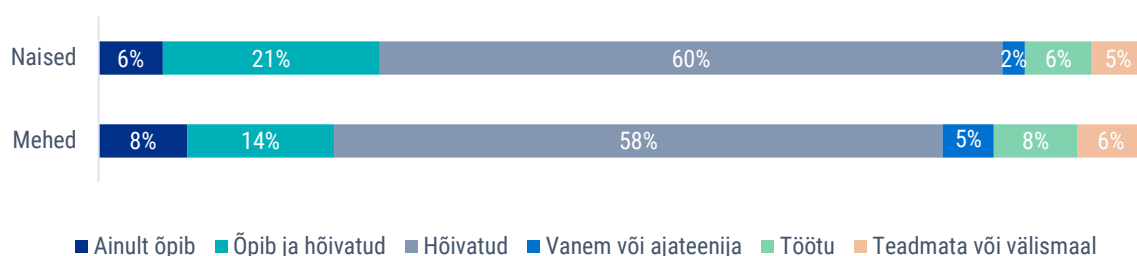

Joonis 8. Hõivatute osakaal kutseõppe lõpetajatest aasta pärast lõpetamist, 2017–2022.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Töötute osakaal lõpetajate hulgas on vähenenud. 2022. aastal oli töötuid 7%, aasta varem ehk 2021. aastal oli töötute osakaal lõpetanutest 10%.

Kutseõppe lõpetanud meestest oli hõivatud 72% ja naistest 80%. Meeste näitajat mõjutab kaitseväge teenistuses viibimine, aga meeste hulgas on enam ka üksnes õpingutele pühendujaid ja töötuid (joonis 9).

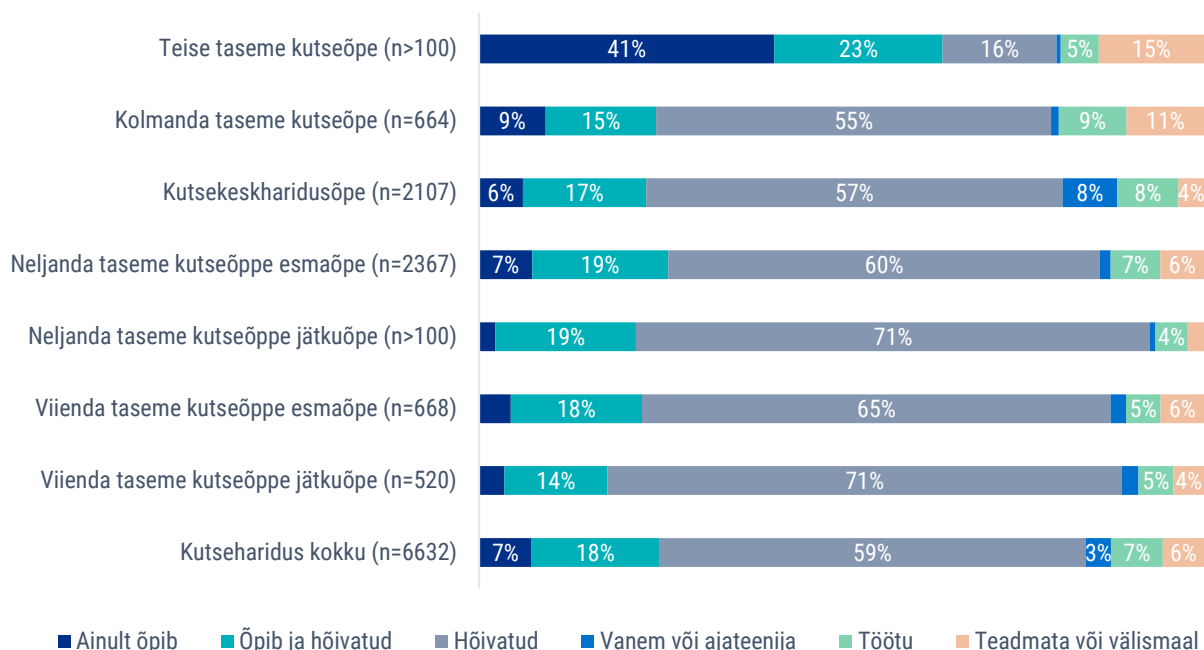

Joonis 9. Kutseõppe 2021. aastal lõpetanud meeste ja naiste seisund tööturul 2022. aastal.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Õpinguid jätkas 2022. aastal kokku 25% kutseõppe 2021. aasta lõpetajatest. Meestest õppis edasi 23% ja naistest 27%. Enamik kõigist õpingute jätkajatest on õpingute kõrvalt ka töötanud (72%). Kutsehariduses jätkas 17%, kõrghariduses 7% ja üldhariduses 2% lõpetanutest. Enim on kõrghariduses jätkajaid viienda taseme kutseõppe esmaõppe (11%) ja kutsekeskharidusõppe lõpetanute seas (8%). Kutsehariduses jätkab õpinguid 56% teise taseme kutseõppe ja 20% kolmanda taseme kutseõppe lõpetanutest.

Hõivatute osakaal on suurim neljanda ja viienda taseme jätkuõppe lõpetajate hulgas, vastavalt 90% ja 85% (joonis 10), kõige väiksem teise taseme kutseõppe lõpetajate seas (39%). Töötute osakaal on kõige suurem kolmanda taseme kutseõppe (9%) ja kutsekeskhariduse lõpetanute hulgas (8%).

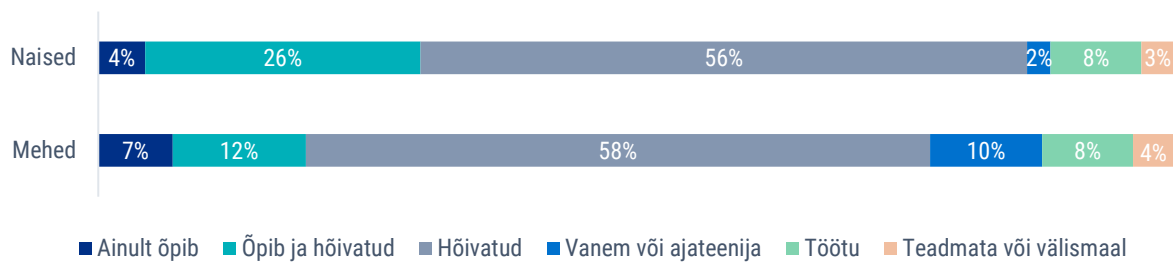
Joonis 10. Kutseõppe 2021. aastal lõpetanute seisund tööturul 2022. aastal.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Enim on õpingute jätkajaid teise taseme kutseõppe lõpetajate hulgas (kokku 64%). Selle õppeliigi lõpetajate seas on ka enim üksnes õppimisele pühendunud inimesi. Põhjus on selles, et teise taseme kutseõpe hõlmab ka kutsevaliku õppekava õppijaid, kelle põhitähelepanu ongi õpingute jätkamisel, mitte niivõrd tööle asumisel. Samuti on teise taseme kutseõppes palju haridusliku erivajadusega õpilasi, kellel on keerulisem sobivat töökohta leida.

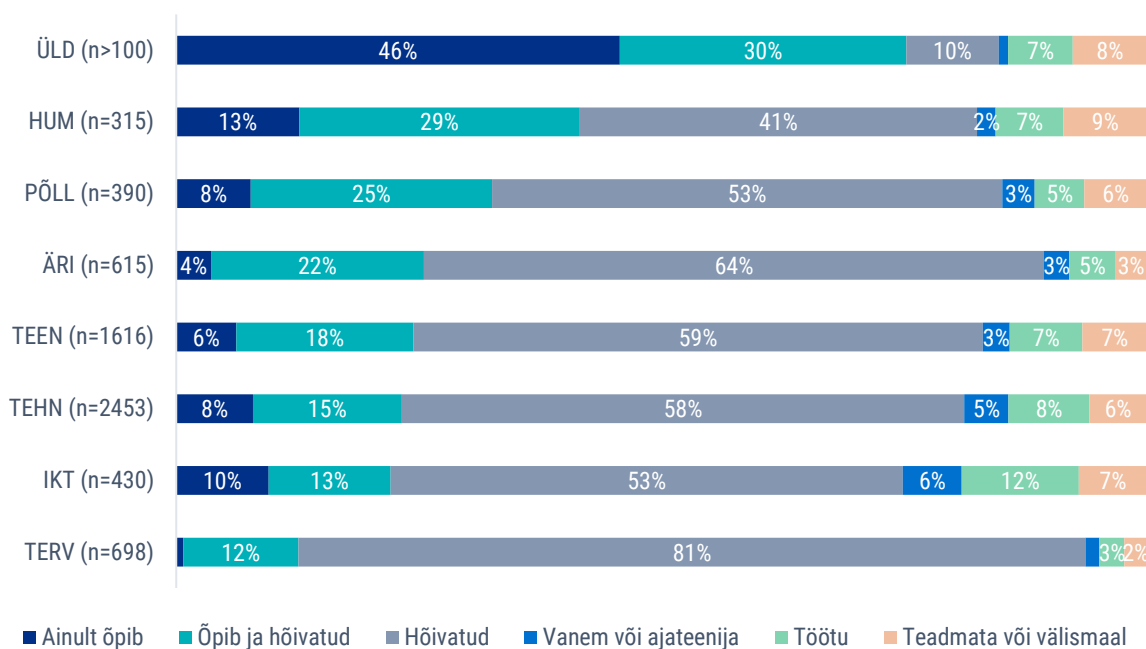
Kutsekeskhariduse lõpetanute hõives on soost sõltuvalt suurimad vahed – meestest on hõivatud 70%, naistest 82%, kuna pärast õpingute lõpetamist on iga kümnes kutsekeskhariduse lõpetanud mees kaitseväge teenistuses (joonis 11). Kutsekeskhariduse lõpetanud mehed töötasid 2022. aastal keskmiselt 8 ja naised 10 kuud.

Kutsekeskhariduse lõpetanud naistest 30% jätkab pärast lõpetamist õpinguid (20% kutsehariduses ja 10% kõrghariduses), meestest jätkab õpinguid 19% (12% kutsehariduses ja 7% kõrghariduses).

Joonis 11. Kutsekeskharidusõppe 2021. aastal lõpetanud meeste ja naiste seisund tööturul 2022. aastal.
Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Õppevaldkonniti on enim hõivatuid tervise ja heaolu õppevaldkonna lõpetajate seas (93%), järgneb ärimise, halduse ja õiguse valdkond (86%). Neis valdkondades õpivad valdavalt täiskasvanud õppijad. Kõige vähem on hõivatuid üldõppekavade valdkonnas (39%), samas on selles valdkonnas enim õpingute jätkajaid (joonis 12). Kuna üldõppekavade õppevaldkonda kuuluvad üksnes kutsevaliku õppekavad, on ootuspärane, et enamik lõpetajaid (76%) jätkab õpinguid.

Joonis 12. Kutseõppe 2021. aastal lõpetanute seisund 2022. aastal õppevaldkonniti.²⁴²⁵

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

²⁴ Jooniselt puudub loodusteaduste õppevaldkond, kuna selle lõpetajate arv oli üksnes 10 ja andmekaitsereeglite tõttu ei ole võimalik lõpetajate seisundeid näidata.

²⁵ Õppevaldkondade nimetused on joonisel lühendatud. Täielik nimetuste loetelu on esitatud aruande lisa 1.

Palgad

Kutsehariduse 2021. aastal lõpetanud inimeste keskmine brutokuupalk oli 2022. aastal 1200 eurot (tabel 3). Mediaanpalk oli 1072 eurot. Kõrgeimat palka teenisid neljanda ja viienda taseme kutseõppe jätkuõppe lõpetajad, mis on ka ootuspärane, kuna jätkuõpe on mõeldud erialaste baasoskustega õppijatele, mis tähendab, et neil õppijatel on enamasti olemas varasem töökogemus ja nad õpivad töötamise kõrvalt.

Tabel 3. 2021. aastal kutseõppe lõpetanute keskmine ja mediaanpalk 2022. aastal, eurodes.

Õppeliik	Keskmine palk	Mediaanpalk	Palgasaajate arv, n
Teise taseme kutseõpe	761	690	71
Kolmanda taseme kutseõpe	1080	868	482
Kutsekeskharidusõpe	1044	989	1631
Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe	1209	1095	1898
Neljanda taseme kutseõppe jätkuõpe	1773	1768	123
Viienda taseme kutseõppe esmaõpe	1371	1270	565
Viienda taseme kutseõppe jätkuõpe	1559	1485	446
Kutseharidus kokku	1200	1072	5216

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Kutseõppe lõpetanud naiste palk on meeste omast oluliselt madalam. Mediaanpalku aluseks võttes teenisid naised 2022. aastal 998 eurot ja mehed 1203 eurot (tabel 4). Naiste mediaankuupalk oli 205 eurot ehk 17% meeste palgast madalam. Neljanda ja viienda taseme jätkuõppe lõpetanud naiste mediaanpalk on meeste omast koguni 35% madalam. Kõige väiksem on palkade vahe teise taseme kutseõppe lõpetanud meeste ja naiste vahel (15%).

Tabel 4. Meeste ja naiste keskmine ja mediaanpalk eurodes ning palgalõhe, 2021. a kutseõppe lõpetanud 2022. aastal.

Õppeliik	Keskmine palk		Mediaanpalk		Palgalõhe	
	Mehed	Naised	Mehed	Naised	Keskmine palk	Mediaanpalk
Teise taseme kutseõpe	789	717	714	606	9%	15%
Kolmanda taseme kutseõpe	1261	904	1047	796	28%	24%
Kutsekeskharidusõpe	1145	884	1084	857	23%	21%
Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe	1426	1091	1293	1027	23%	21%
Neljanda taseme kutseõppe jätkuõpe	1945	1342	2039	1319	31%	35%
Viienda taseme kutseõppe esmaõpe	1669	1314	1642	1226	21%	25%
Viienda taseme kutseõppe jätkuõpe	1819	1287	1790	1156	29%	35%
Kutseharidus kokku	1345	1081	1203	998	20%	17%

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

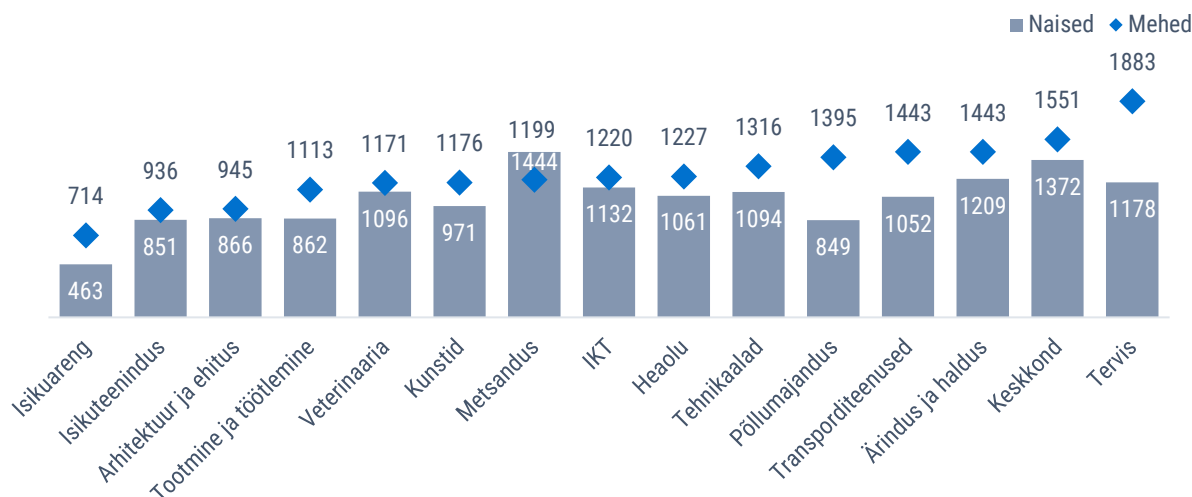
Õppesuundade järgi oli kõige kõrgem mediaanpalk keskkonna õppesuuna lõpetajatel, kuid selles õppesuunas on võimalik õppida vaid ühe õppekava järgi ning seetõttu oli 2022. aastal palgasaajaid vaid üheksa. Keskmisest märksa kõrgemat palka teenisid ka tehnikaalade, metsanduse, transporditeenuste ning ärimise ja halduse õppesuundade lõpetajad (tabel 5). Kõige madalam oli mediaanpalk 2022. aastal isikuarengu õppesuuna lõpetajatel, kuid tuleb arvestada, et sellesse õppesuunda kuulub vaid kutsevaliku õppekava, mille lõpetajad valdavalt õpivad edasi ja töötavad peamiselt õpingute kõrvalt.

Tabel 5. Kutseõppe lõpetanute keskmine ja mediaanpalk eurodes ning palgasaajate arv õppesuunati, 2021. a kutseõppe lõpetanud 2022. aastal.

Õppevaldkond	Õppesuund	Keskmine palk	Mediaan- palk	Palgasaajate arv
ÜLDÕPPEKAVAD	Isikuareng	722	666	44
HUMANITAARIA	Kunstid	1139	1018	226
ÄRINDUS	Ärindus ja haldus	1333	1225	540
LOODUSTEADUSED	Keskkond	1463	1372	9
IKT	Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiad	1348	1175	293
TEHNIKA	Tehnikaalad	1451	1310	978
	Tootmine ja töötlemine	1033	950	480
	Arhitektuur ja ehitus	1016	914	408
PÕLLUMAJANDUS	Põllumajandus	1213	1039	220
	Metsandus	1372	1210	62
	Veterinaaria	1167	1171	13
TERVIS	Tervis	1492	1263	77
	Heaolu	1123	1065	579
TEENINDUS	Isikuteenindus	939	861	880
	Transporditeenused	1365	1209	404
Õppesuunad kokku		1200	1072	5216

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Õppesuunati on suurimad vahed meeste ja naiste palkades põllumajanduse, tervise ja isikuarengu õppesuuna lõpetanute hulgas (joonis 13). Nende õppesuundade lõpetanud naised said meestega võrreldes enam kui kolmandiku vähem palka. Kõige väiksem oli palgalõhe veterinaaria, IKT, arhitektuuri ja ehituse ning isikuteeninduse õppesuuna lõpetanud meeste ja naiste palkades, kus see jäi alla 10%. Suureks erandiks olid 2021. a metsanduse lõpetanud naised, kelle mediaanpalk oli 2022. aastal sama õppesuuna lõpetanud meestest 20% suurem. Selle üheks võimalikuks põhjuseks on metsanduse valdkonna lõpetanud meeste keskmisest suurem aktiivsus ettevõtluses, millest on lähemalt juttu aruande ettevõtlustulu saamist käsitlevas peatükis.

Joonis 13. Kutseõppe 2021. aastal lõpetanud meeste ja naiste mediaanpalk 2022. aastal õppesuunati, eurodes.
Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Õpinguid jätkanud kutseõppe lõpetajate mediaanpalk oli 2022. aastal 12% madalam kui neil lõpetajatel, kes edasi ei õppinud. See seos kehtib kõigi kutseõppe liikide puhul (tabel 6). Meeste palgade seos õpingute jätkamisega on palju väiksem kui naistel. Kutseõppe lõpetanud ja õpinguid mittejätkanud mehe mediaanpalk oli 2022. aastal 1210 eurot ja õpinguid jätkanud 1194 eurot ehk vaid 1% väiksem. Naiste puhul oli palgade vahe 13%. Õpinguid mittejätkanud kutseõppe lõpetanud naiste mediaanpalk oli 2022. aastal 1021 eurot, edasi õppinud naistel 885 eurot.

Tabel 6. Õpinguid jätkanud ja mittejätkanud kutseõppe lõpetanute mediaanpalk eurodes 2022. aastal.

Õppeliik	Jätkas õpinguid	Ei jätkanud	Vahe	Vahe, %
Teise taseme kutseõpe	663	772	109	-14%
Kolmanda taseme kutseõpe	741	899	159	-18%
Kutsekeskharidus	885	1009	124	-12%
Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe	1052	1104	53	-5%
Neljanda taseme kutseõppe jätkuõpe	1438	1864	426	-23%
Viienda taseme kutseõppe esmaõpe	1232	1281	49	-4%
Viienda taseme kutseõppe jätkuõpe	1147	1552	406	-26%
Kutseharidus kokku	969	1099	130	-12%

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Tööturuedukuse andmestiku palgaandmete aegrida algab 2011. aastast ja sellest ajast alates on kutseõppe lõpetajate keskmised palgad enam kui kahekordistunud. 2011. aastal teenis kutseõppe lõpetaja aasta pärast lõpetamist keskmiselt 537 eurot kuus (tabel 7).

Tabel 7. Kutseõppe lõpetanute keskmine brutokuupalk aastatel 2011–2022.

	Vaatlusaasta											
Lõpetamise aasta	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ²⁶
2005	683	733	785	839	908	969	1033	1084	1168	1178	1281	1413
2006	656	710	770	819	891	958	1025	1084	1161	1162	1251	1380
2007	638	704	772	830	889	964	1050	1099	1191	1193	1290	1428
2008	611	680	745	808	879	963	1031	1093	1183	1190	1272	1399
2009	574	641	721	784	858	945	1015	1080	1179	1190	1308	1433
2010	537	615	690	771	847	933	1026	1083	1171	1178	1275	1393
2011		590	671	742	826	921	1018	1077	1161	1180	1292	1429
2012			641	712	799	900	987	1055	1145	1152	1261	1383
2013				700	781	882	974	1055	1150	1169	1279	1409
2014					756	848	946	1016	1110	1129	1231	1374
2015						831	927	993	1100	1138	1246	1394
2016							882	964	1073	1117	1220	1387
2017								931	1040	1086	1204	1352
2018									999	1043	1158	1328
2019										1003	1122	1289
2020											1058	1217
2021												1200

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

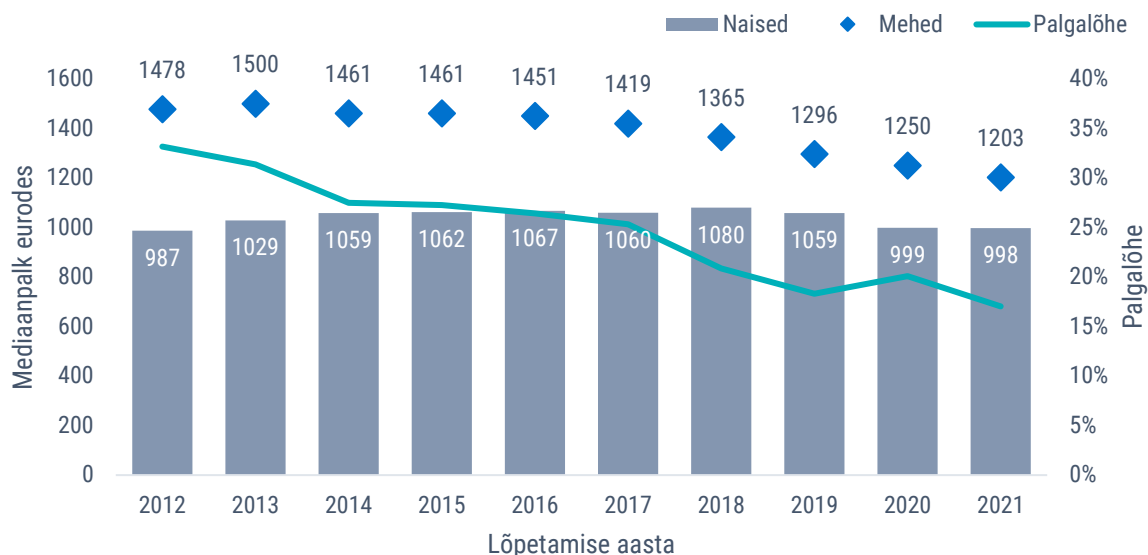
Töö käigus suurenenud vilumus ja oskuste järjepidev arendamine toob aja jooksul kaasa palgatõusu. 10 aastat tagasi ehk 2012. aastal kutseõppe lõpetanute mediaanpalk 2022. aastal oli 1223 eurot, mis on 14% kõrgem 2021. aasta lõpetanute mediaanpalgast (1072 eurot).

Kümne viimase aasta lõpetanute mediaanpalkade analüüsist selgub, et palgakasvul on piir, kust alates iga lisanduv tööaasta enam palka märkimisväärselt ei mõjuta (joonis 14). Kutseõppe lõpetanud meeste palk saavutab oma lae üheksa aastat pärast lõpetamist. 2022. aastal oli kõige kõrgem mediaanpalk 2013. aastal kutseõppe lõpetanud meestel (+25% võrreldes 2021. aastal lõpetanud meeste palgaga 2022. aastal).

Kutseharidusega naiste töötasudele annavad lisanduvad tööaastad väiksema palgalisa ning ka palgakasvu lagi saabub meestega võrreldes märksa varem. Selle peamiseks põhjuseks on tõenäoliselt laste sünni ja hooldamisega lisandunud perekondlikud kohustused, mistõttu vähendatakse töötamise koormust ja jäetakse tööalane karjäär mõneks ajaks tahaplaanile. 10 aastat tagasi kutseõppe lõpetanud naiste mediaanpalk on peaaegu sama mis 1–2 aastat tagasi lõpetanutel. 2022. aastal oli kõige kõrgem mediaanpalk 2018. aastal kutseõppe lõpetanud naistel (+8% võrreldes 2021. aastal lõpetanud naistega).

Kui vahetult pärast lõpetamist on kutseõppe lõpetanud meeste ja naiste palgalõhe 17%, siis iga aastaga palkade vahe kasvab. Kümme aastat pärast lõpetamist on palgalõhe kasvanud 33%-ni.

²⁶ 2022. aastast alates on keskmise palga arvutamise meetoodika muutunud. Palgasaajate seast ei arvata enam välja esimesse ja viimasesse protsentiili kuuluvaid palgasaajaid.

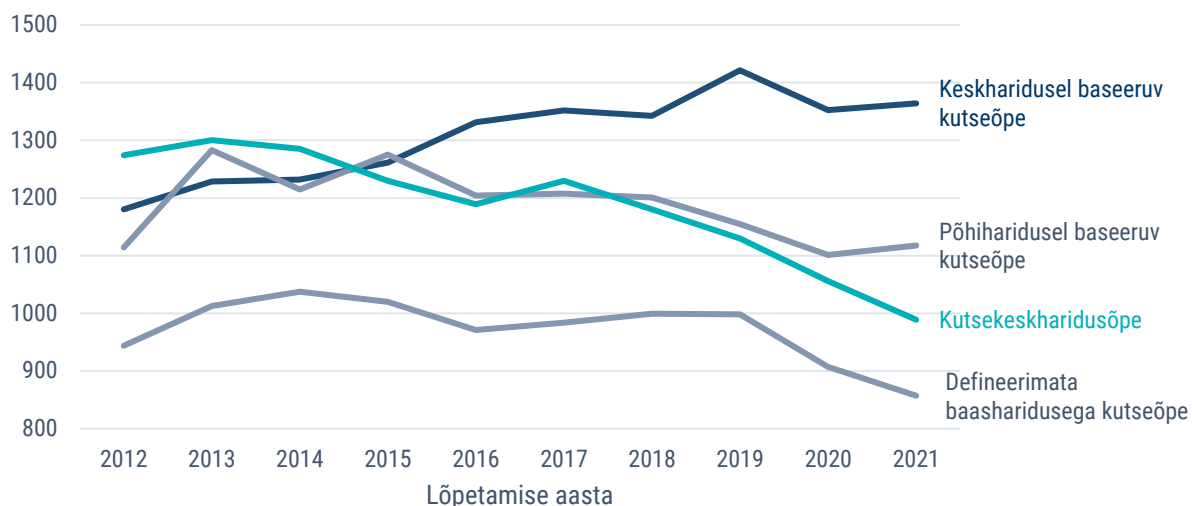

Joonis 14. Kutseõppe lõpetanud meeste ja naiste mediaanpalk 2022. aastal õpingute lõpetamise aasta järgi. Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Kutseõppe eri tasemete/õppeliikide lõpetanute palkade võrdlemisel tuleb silmas pidada, et 2013. aastal jõustunud kutsehariduse reformiga kutseõppe liigid muutusid ning seetõttu ei ole nn uued ja vanad kutseõppeliigid üheselt võrreldavad. Võrreldes kümme aastat ja aasta tagasi lõpetanute mediaanpalku, on palkade vahe suurim kutsekeskharidusõppe lõpetanutel. Kümme aastat tagasi kutsekeskhariduse lõpetanud teenisid 29% enam kui äsjased lõpetanud (joonis 15). See tähendab, et kuigi kutsekeskhariduse lõpetanute palgad on peale lõpetamist kutsehariduse keskmisega võrreldes madalamad, kasvavad need aja jooksul jõudsalt.

Kutsekeskhariduse lõpetanud meeste ja naiste palgalõhe kümne aasta jooksul kasvab, kuna meeste palgad kasvavad aja jooksul enam kui naiste omad. Kui aasta pärast lõpetamist on palgalõhe 21%, siis kümme aastat pärast lõpetamist 36%. Kutsekeskhariduse kümme aastat tagasi lõpetanud meeste mediaanpalk on 37% kõrgem kui aasta tagasi lõpetanud meestel (2012. aastal lõpetanutel 1486 eurot, 2021. aastal lõpetanutel 1084 eurot), naistel 11% kõrgem (2012. aastal lõpetanutel 955 eurot, 2021. aastal lõpetanutel 857 eurot).

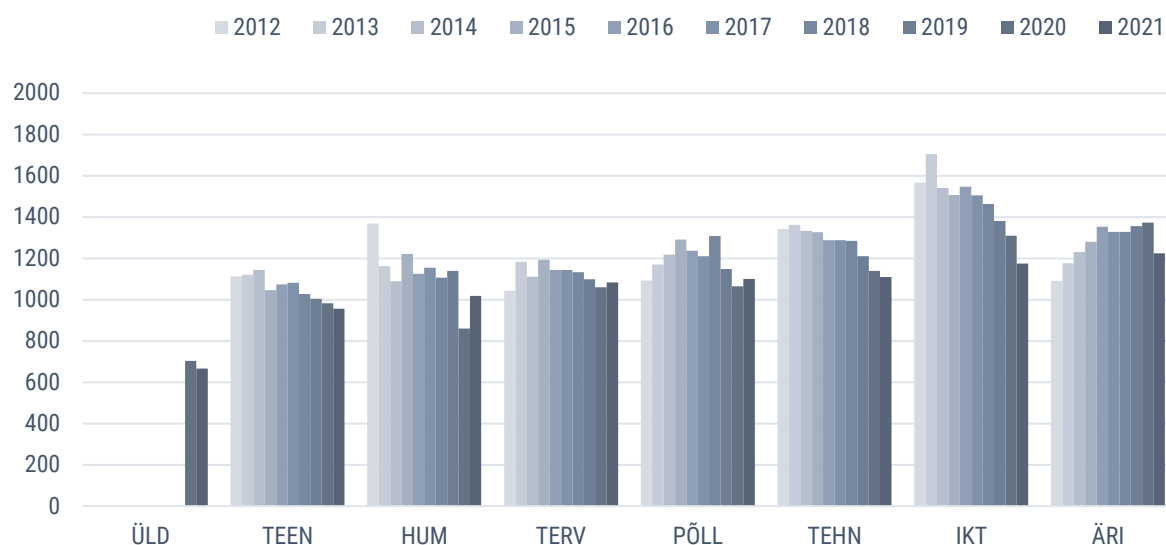
Keskharidusjärgse kutseõppe puhul on näha, et äsjaste lõpetajate palk on märksa kõrgem kui kümne aasta taguste lõpetajate oma, mis on tõenäoliselt seotud 2013. aasta õppekavade reformi ja muutunud õppekavade liigitusena. Praegused viienda taseme kutseõppe õppekavad annavad kõrgema kvalifikatsiooni kui omaaegsed keskhariduse baasil kutseõppe õppekavad ning see vahe on näha ka palkades.

Joonis 15. Kutseõppe lõpetanute mediaanpalk 2022. aastal lõpetamise aasta järgi, eurodes.²⁷

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Valdkonniti kutsehariduse lõpetanute mediaanpalku lõpetamise aasta järgi võrreldes ilmneb, et suurimad on palgavahed humanitaaria (+34% kümme aastat tagasi lõpetanute kasuks), IKT (+33%), tehnika (21%) ja teeninduse (16%) valdkonna lõpetajate palkades (joonis 16). Ärinduse valdkonnas on näha vastupidist olukorda – värsked lõpetajad teenivad 11% enam kui kümme aastat tagasi lõpetanud. Põllumajanduse ja tervise valdkonnas ühest trendi välja tuua ei saa, kuna aastate lõikes on mediaanpalkades nii miinus- kui plussmärgiga muutusi.

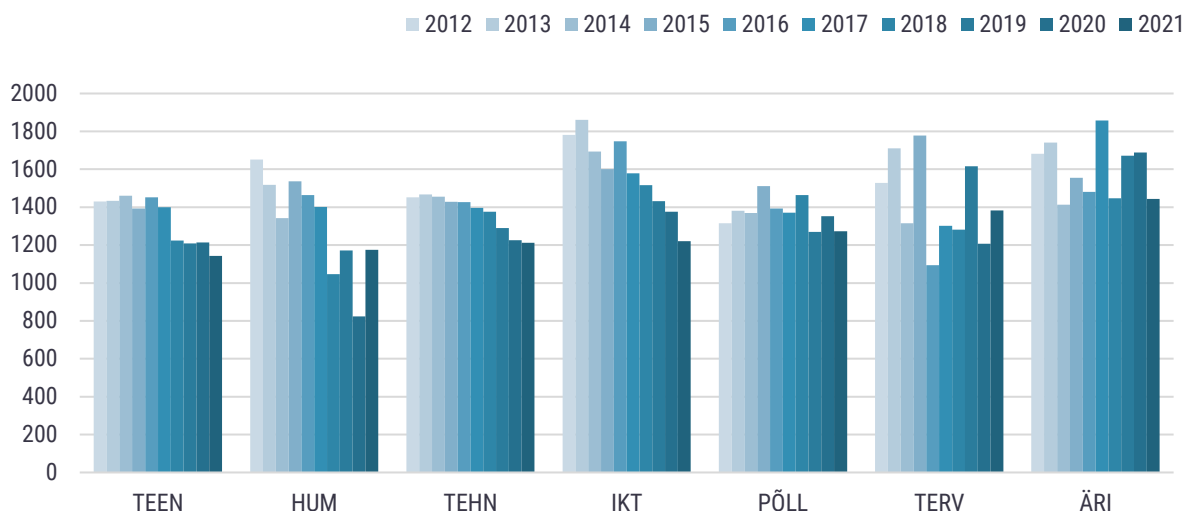

Joonis 16. Kutseõppe lõpetanute mediaanpalk 2022. aastal valdkonniti lõpetamise aasta järgi, eurodes.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

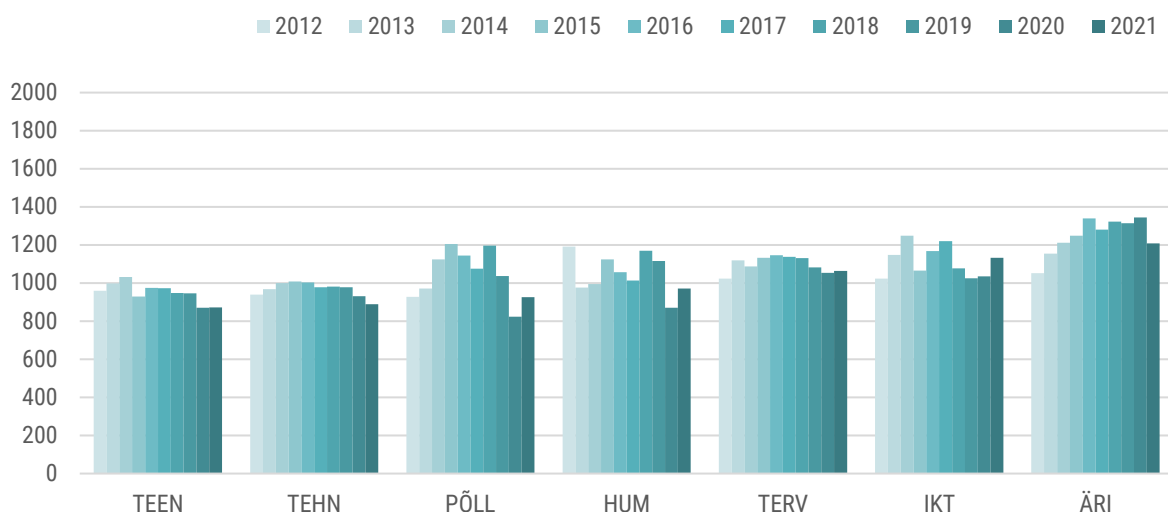
²⁷ Enne 2013. a kutseõppe reformi kehtinud kutseõppeliigid ja praegu kehtivad kutseõppeliigid on koondatud järgmiselt: haridusnõudeta kutseõpe – põhihariduse nõudeta kutseõpe, teiste taseme kutseõpe, kolmanda taseme kutseõpe; põhiharidusjärgne kutseõpe – kutseõpe põhihariduse baasil, neljanda taseme kutseõppe esmaõpe, neljanda taseme kutseõppe jätkuõpe; keskharidusjärgne kutseõpe – kutseõpe keskhariduse baasil, viienda taseme kutseõppe esmaõpe, viienda taseme kutseõppe jätkuõpe.

Enim annavad lisandunud tööaastad palgalisa IKT ja humanitaaria lõpetanud meestele (joonis 17). Neis valdkondades on kümme aastat tagasi lõpetanute palgad vastavalt 46% ja 41% kõrgemad kui äsjastel lõpetanutel. Kõige väiksem on palgavahe põllumajanduse (3%) ja tervise valdkonna lõpetanutel (11%).

Joonis 17. Kutseõppe lõpetanud meeste mediaanpalk 2022. aastal valdkonniti lõpetamise aasta järgi, eurodes. Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Naissoost lõpetajate palkade muutuses selgeid trende välja ei joonistu – lisanduvad tööaastad võivad tuua kaasa mediaanpalga tõusu, aga mõnes valdkonnas on varemlõpetanute palgad äsjalõpetanute omadest madalamad (joonis 18). Näiteks olid äriduse valdkonnas aasta tagasi lõpetanud naiste palgad 2022. aastal 13% kõrgemad, IKT valdkonnas 10% kõrgemad. Töökogemus maksab eelkõige humanitaaria ja teeninduse valdkonnas, kus kümme aastat tagasi lõpetanute palgad on vastavalt 23% ja 10% kõrgemad kui äsjastel lõpetanutel.

Joonis 18. Kutseõppe lõpetanud meeste mediaanpalk 2022. aastal valdkonniti lõpetamise aasta järgi, eurodes. Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Ettevõtlustulu saamine

Tööturuedukuse andmestikus võetakse lõpetajate hõive arvutamisel lisaks palgale arvesse ka ettevõtlusest saadud tulu, milleks on aasta jooksul FIE-na või dividendidena saadud tulu. Sestap on asjakohane ka analüüsida, kui suur osa kutseõppe lõpetanutest on ettevõtlusega seotud ja millised on sealt saadavad sissetulekud.

Füüsilisest isikust ettevõtjana tulu saamine

Füüsilisest isikust ettevõtjana (FIE) tegutses 2022. aastal aktiivselt, st sai tulu 1% kõigist ajavahemikul 2005–2021 kutseõppe lõpetanutest (1276 inimest). FIE-na said tulu 2% naistest ja 1% meestest. 2022. aastal kutseõppe lõpetanud meeste ja naiste vahel ei olnud erinevust: nii meeste kui naiste seas oli FIE-na tulu saajaid 1%.

FIE-na tulu saajate osakaal oli suurim põllumajanduse, metsanduse, tervise ja keskkonna õppesuuna lõpetajate seas (tabel 8). Arvuliselt oli FIE-na tulu saanud enam isikuteeninduse ja põllumajanduse õppesuuna lõpetanute seas.

Tabel 8. 2022. aastal FIE-na tulu saanud lõpetajate arv ja osakaal 2005–2021 kutseõppe lõpetanutest ning tulu mediaansumma.

Õppesuund	FIE-na tulu saajad		
	Arv	Osakaal lõpetanutest, %	Mediaan- summa, eurot
Põllumajandus	222	5%	13 823
Metsandus	41	4%	9 484
Tervis	38	3%	4 642
Keskkond	13	3%	3 740
Kunstid	67	2%	2 170
Isikuteenindus	318	2%	5 239
Transporditeenused	79	1%	9 245
Ärindus ja haldus	106	1%	2 794
Heaolu	44	1%	3 484
Tootmine ja töötlemine	86	1%	3 728
Arhitektuur ja ehitus	88	1%	5 736
IKT	35	1%	5 063
Tehnikaalad	133	1%	4 464
Õppesuunad kokku²⁸	1276	1%	5 493

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Ajavahemikul 2005–2021 kutseõppe lõpetanute FIE-na teenitud mediaantulu oli 2022. aastal 5493 eurot. Meeste mediaantulu oli 9068 eurot ja naistel 4162 eurot. Kõige kõrgem oli põllumajanduse õppesuuna lõpetajate mediaantulu – 13 823 eurot aastas. 2021. aastal kutseõppe lõpetanute FIE-na teenitud mediaantulu oli 2022. aastal 3980 eurot.

²⁸ Tabelis ei ole näidatud kalanduse õppesuuna lõpetajaid, kuna FIE-na tulu saajaid oli nende hulgas vähem kui 5.

Dividenditulu saamine

Dividende²⁹ sai 2022. aastal 7% kõigist kutseõppe lõpetajatest, absoluutarvudes 7145 aastatel 2005–2021 kutseõppe lõpetanud inimest.

Kui võrrelda värskelt kutseõppe lõpetanud ehk 2021. aastal lõpetanud ja ajavahemikul 2005–2021 lõpetanud, siis oli ettevõtlustulu saanud õpilaste osakaal sama.

Ettevõtlustulu saajate osakaal on kutseõppe lõpetanud meeste hulgas pisut kõrgem kui naiste hulgas. Kõigist ajavahemikul 2005–2021 kutseõppe lõpetanud meestest said 2022. aastal dividende 9% ja naistest 6%. 2021. aastal lõpetanud meestest teenis 2022. aastal dividende 7% ja naistest 6%.

Õppesuunast lähtuvalt on lõpetajad erineva ettevõtlusaktiivsusega. Dividendisaajate osakaal on suurim metsanduse, kalanduse, ärimise ja halduse ning IKT õppesuuna lõpetajate seas (tabel 9). Kõige väiksem on dividenditulu saajate osakaal heaolu, isikuteeninduse ning tootmise ja töötlemise õppesuuna lõpetajate hulgas.

Kutsehariduse 2005–2021. aastal lõpetanute mediaandividend 2022. aastal oli kõigest 23 eurot, seega annavad dividendid enamiku dividendisaajate jaoks üksnes väikest lisatulu ega ole nende põhisissetulekuks. Metsanduse õppesuuna lõpetanute mediaandividend 167 eurot oli õppesuundasid arvestades kaugelt kõige kõrgem.

Tabel 9. 2022. aastal dividende saanud lõpetajate arv ja osakaal 2005–2021 kutseõppe lõpetanutest ning tulu mediaansumma.

Õppesuund	Dividendisaajad		
	Arv	Osakaal lõpetajatest, %	Mediaan-summa, eurot
Metsandus	142	14%	167
Kalandus	31	14%	21
Ärimine ja haldus	989	11%	15
IKT	537	10%	20
Põllumajandus	464	10%	49
Kunstid	324	9%	30
Veterinaaria	11	9%	13
Keskkond	38	9%	25
Transporditeenused	516	8%	21
Tervis	87	8%	68
Tehnikaalad	1591	7%	24
Arhitektuur ja ehitus	802	7%	30
Tootmine ja töötlemine	515	5%	19
Isikuteenindus	942	5%	16
Heaolu	156	4%	19
Õppesuunad kokku	7145	7%	23

²⁹ Dividend on kasu, mida saadakse äriühingusse paigutatud investeeeringult.

Vaid 1% kõigist kutseõppe 2005–2021 lõpetanutest (15% kõigist dividende saanutest) teenis 2022. aastal dividende kokku vähemalt ühe kuu miinimumpalga ulatuses ehk vähemalt 654 eurot. Õppesuunati teenis vähemalt ühe miinimumkuupalga ulatuses dividende 4% metsanduse, 3% kalanduse ja 2% põllumajanduse õppesuuna lõpetanutest.

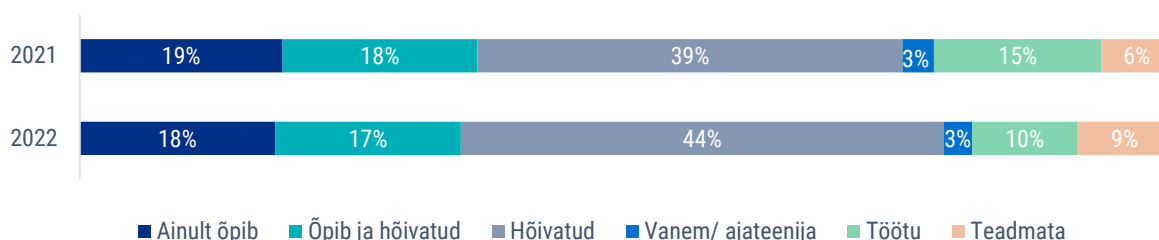
Haridusliku erivajadusega lõpetajad

Haridusliku erivajadusega³⁰ (HEV) lõpetajate arv ja osakaal kutsehariduse lõpetajatest on kasvanud.³¹ Kutseõppe ülesanne on toetada ka erivajadustega inimeste tööle rakendumist. Seetõttu on oluline seirata, kuidas HEV lõpetajatel on tööturul läinud.

Tööturuedukuse andmestikus on 688 kutseõppe 2021. aastal lõpetanud haridusliku erivajadusega inimest (10% kõigist kutseõppe lõpetajatest). Neist oli 2022. aastal tööturul hõivatud 61%, töötuid oli 10%. Seega on HEV lõpetajate hõivatus märgatavalt madalam kui kutseõppe lõpetanutel keskmiselt (76%).

35% HEV lõpetanutest oli jätkanud õpinguid, ligi pooled õpinguid jätkanutest olid samal aastal olnud ka hõivatud.

Aasta varasemaga võrreldes on HEV lõpetajate tööturul rakendumine kasvanud ja töötus vähenenud (joonis 19).

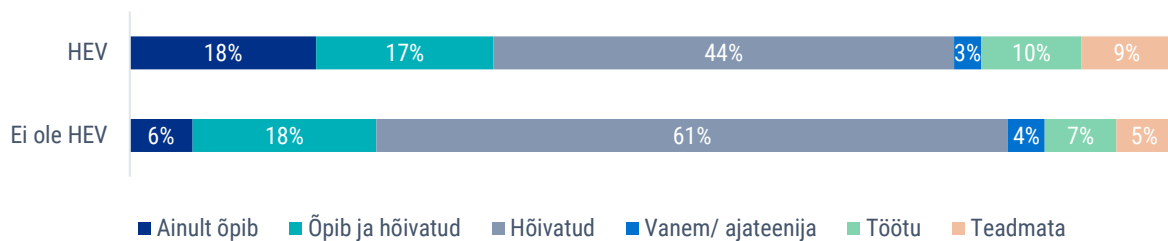
Joonis 19. Kutseõppe lõpetanud haridusliku erivajadusega isiku seisund tööturul aasta pärast lõpetamist, lõpetamise aasta järgi.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Haridusliku erivajadusega ja ilma erivajaduseta lõpetajaid võrreldes ilmneb, et HEV lõpetajate seas on märksa enam õpingute jätkajaid, nende tööhõive on madalam ja töötuse määr kõrgem (joonis 20). HEV lõpetajate hulgas on enam ka selliseid lõpetajaid, kelle edasise käekäigu kohta registrites andmed puuduvad.

³⁰ Hariduslikuks erivajaduseks võivad olla püsivad õpiraskused, intellektipuue, emotsionaalsed ja käitumisraskused, nägemis-, kuulmis- või liikumispuue, ebapiisav eesti keele oskus vms, mis tingib täiendava toe vajaduse õppeprotsessis ning muudatusi või kohandusi õppemetoodikas, õppekeskkonnas, õppekorralduses vms. Vt lähemalt haridus- ja teadusministri määrus „[Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord](#)“.

³¹ Haridus- ja Teadusministeerium (2023). [Tulemusaruande analüütiline lisa](#).

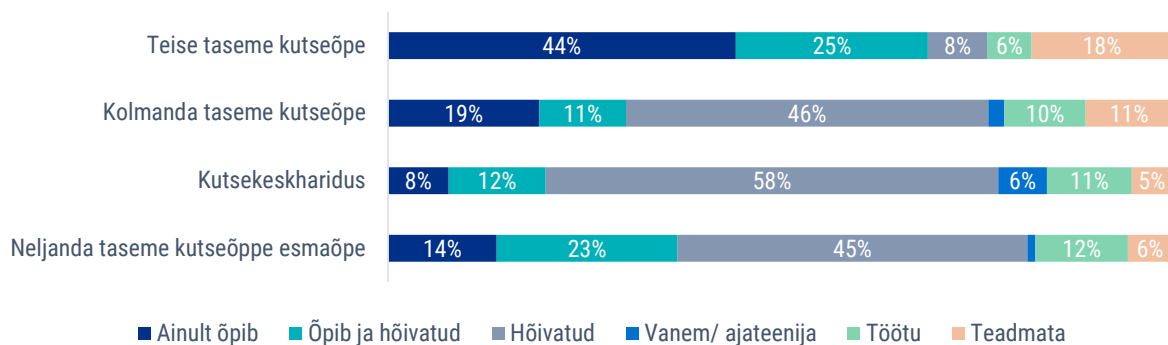
Joonis 20. Kutseõppe 2021. aastal lõpetanud isikute seisund tööturul 2022. aastal haridusliku erivajaduse olemasolu järgi.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Naissoost HEV lõpetajatest on tööturul rakendunud 63%, meestest 59%. Meeste seas on veidi enam selliseid lõpetajaid, kes ainult õpivad (mehed – 20%; naised – 16%).

Teise taseme kutseõppe HEV lõpetajatest vaid 32% on lõpetamisjärgsel aastal tööturul hõivatud (joonis 21). 69% selle õppeliigi lõpetanud haridusliku erivajadusega inimestest jätkab õpinguid, enamik põhitegevusena, väiksem osa on õppimist ja töötamist ühendanud. Märkimisväärselt suure osa (18%) teiste taseme kutseõppe HEV lõpetajate käekäigu kohta puuduvad tööturuedukuse andmestikus andmed.

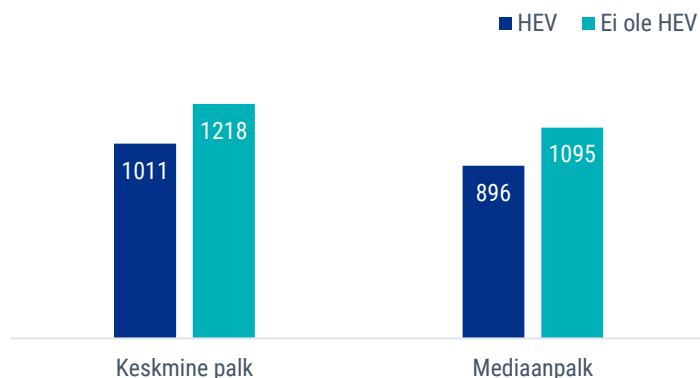
Teiste kutseõppe liikide lõpetanud on tööturul edukamalt rakendunud. Kolmanda taseme kutseõppe HEV lõpetajatest on hõivatud 57%, neljanda taseme kutseõppe esmaõppe lõpetanutest 68% ja kutsekeskhariduse HEV lõpetajatest 70%. Muudes on kutseõppeliikides on HEV lõpetajaid vähe ja seetõttu ei ole võimalik nende tööturuseisundite andmeid avaldada.

Joonis 21. Kutseõppe 2021. aastal lõpetanud haridusliku erivajadusega isiku seisund tööturul 2022. aastal kutseõppeliigi järgi.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Kutseõppe 2021. aastal lõpetanud haridusliku erivajadusega kutseõppe lõpetanu mediaantöötasu oli 2022. aastal 896 eurot, mis on 18% madalam kui ilma erivajaduseta kutseõppe lõpetanud (joonis 22).

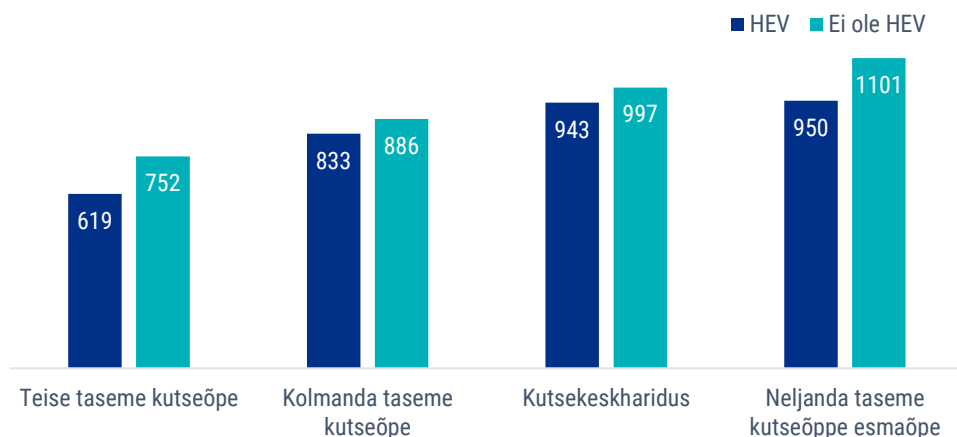

Joonis 22. Kutseõppe 2021. aastal lõpetanud isikute keskmine ja mediaanpalk 2022. aastal haridusliku erivajaduse olemasolu järgi, eurodes.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

HEV lõpetajate sooline palgalõhe on 9%, mis on väiksem kui kutseõppe lõpetanute seas keskmiselt (17%). Kutseõppe 2021. aastal lõpetanud haridusliku erivajadusega meeste mediaanpalk oli 2022. aastal 944 eurot, naistel 861 eurot.

Kõige madalam oli 2022. aastal teiste taseme kutseõppe HEV lõpetajate kuu mediaanpalk (619 eurot), mis jäi alla ka 2022. a riiklikule miinimumpalgale (654 eurot). Sõltumata õppeliigist on HEV lõpetaja mediaanpalk madalam kui neil lõpetajatel, kellel hariduslikku erivajadust ei ole (joonis 23). Suurimad palgavahed on teise taseme kutseõppe ja neljanda taseme kutseõppe esmaõppe lõpetanute palkades.

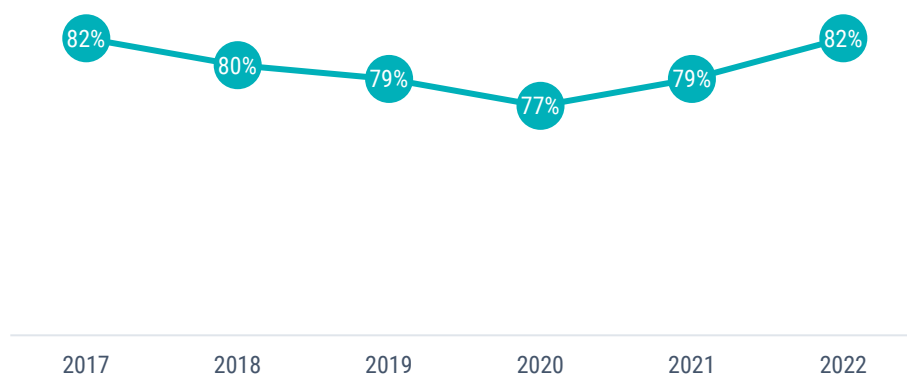
Joonis 23. Kutseõppe 2021. aastal lõpetanud isikute mediaanpalk 2022. aastal haridusliku erivajaduse olemasolu järgi, eurodes.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Kõrgharidus

Seisund tööturul

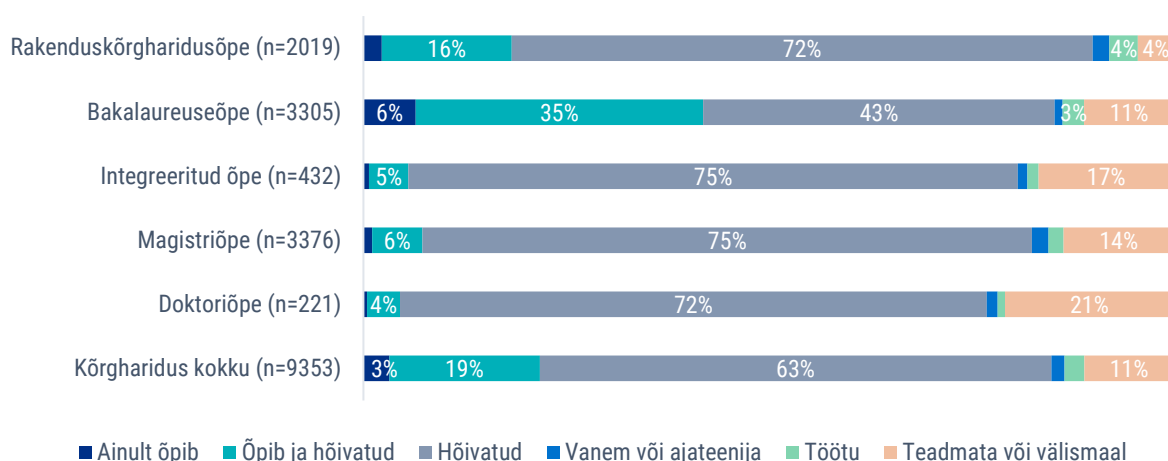
Kõrghariduse 2021. aastal lõpetanutest oli 2022. aastal hõivatud 82%. Kõrghariduse lõpetajate hõive on koroonakriisist taastunud. Viimaste aastate võrdluses oli hõivatute osakaal 2022. aastal väga kõrge (joonis 24).

Joonis 24. Hõivatute osakaal kõrghariduse lõpetajatest aasta pärast lõpetamist, 2017–2022.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Hõivatute osakaal oli kõrgeim rakenduskõrgharidusõppe lõpetajate seas (88%). Kõrge hõivenäitaja taga on eelkõige asjaolu, et rakenduskõrghariduse lõpetajate seas oli kõige vähem, vaid 4%, selliseid lõpetajaid, kelle kohta andmed registrites puuduvad. Kõige madalam oli hõivatute osakaal doktoriõppe lõpetajate seas (76%), samas puuduvad iga viienda doktoriõppe lõpetaja kohta Eesti registrites andmed (joonis 25).

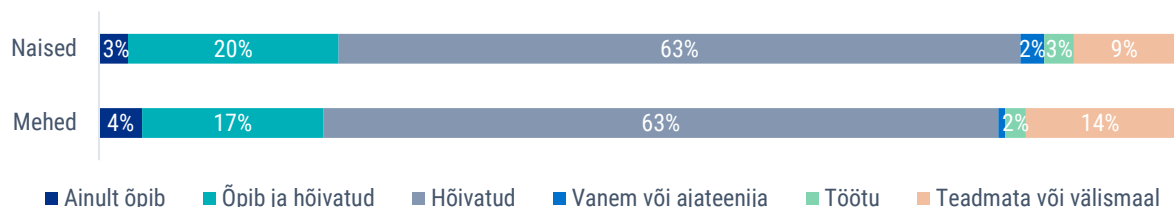
Joonis 25. Kõrghariduse 2021. a lõpetajate seisund tööturul 2022. aastal.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Töötute osakaal kõrghariduse lõpetajate seas oli 2022. aastal vaid 2%. Keskmisest pisut enam oli töötuid rakenduskõrghariduse (4%) ja bakalaureuseõppe lõpetajate seas (3%).

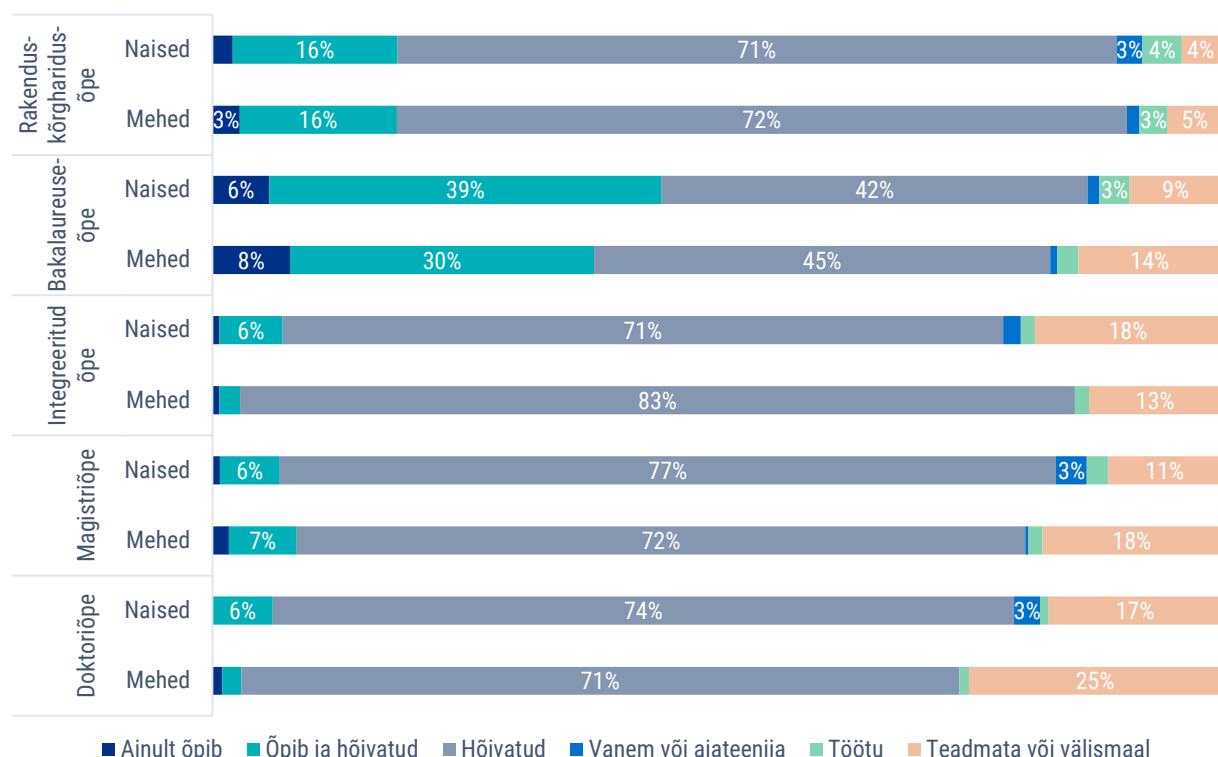
Õpinguid jätkas kokku 22% lõpetajatest. Kõige suurem oli õpingute jätkajate osakaal bakalaureuseõppe (41%) ja rakenduskõrgharidusõppe (18%) lõpetanute seas. Valdav enamik õpingute jätkajaist kombineerib õppimist ja töötamist (19% kõigist lõpetajaist).

Kõrghariduse lõpetanud meeste ja naiste seisund tööturul 2022. aastal oluliselt ei erinenud (joonis 26). Naistest oli kokku hõivatud 83% ja meestest 80%. Vahe hõivenäitajates tuleneb eelkõige sellest, et meeste hulgas oli enam neid, kelle seisund tööturul oli teadmata (mehed 14% vs naised 9%).

Joonis 26. Kõrghariduse 2021. a lõpetanud meeste ja naiste seisund tööturul 2022. aastal.
Allikas: Tööturuedukuse andmestik

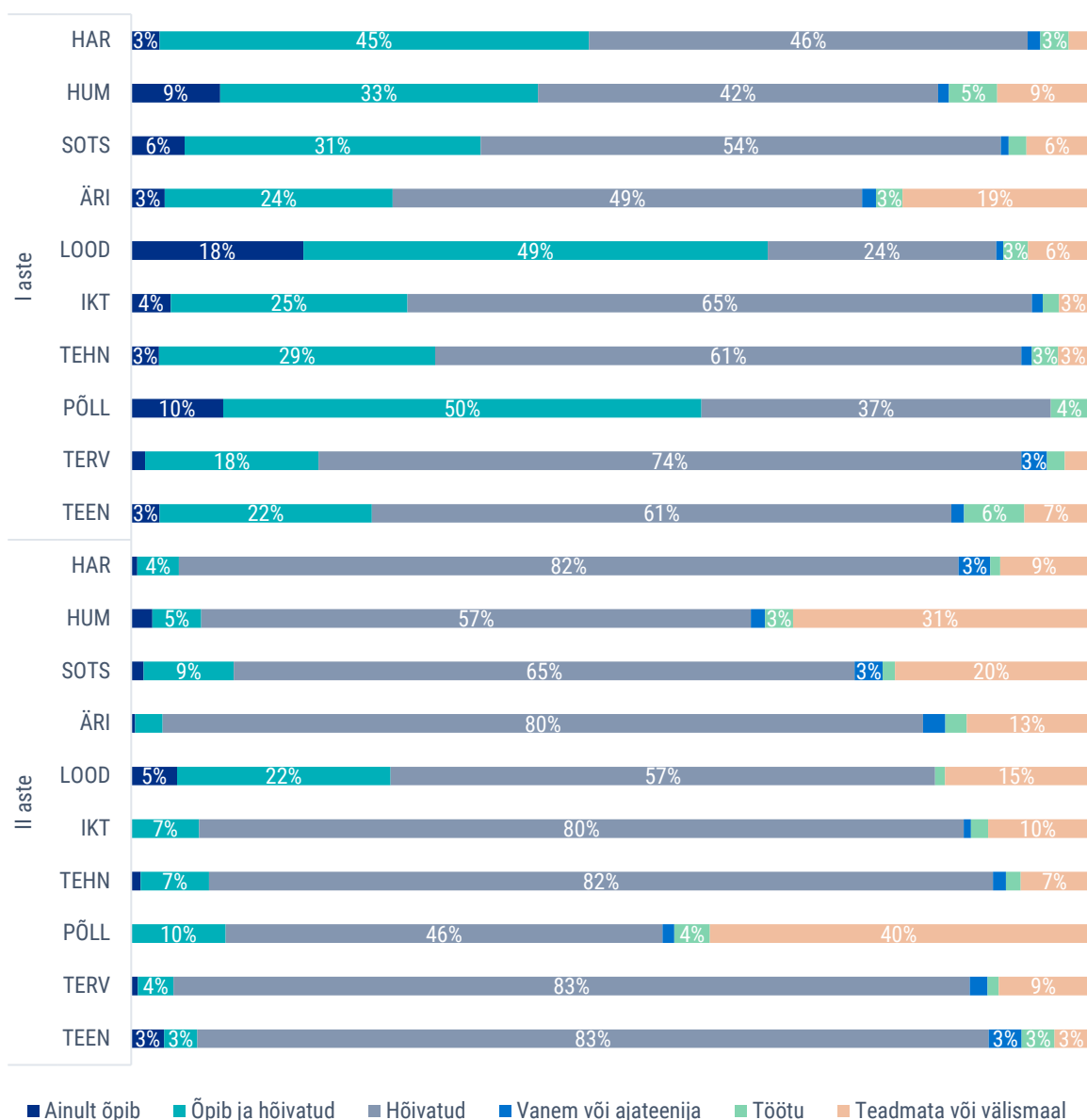
Bakalaureuseõppe lõpetanud meeste ja naiste tööturuseisundis olid suurimad erinevused (joonis 27). Naiste hulgas oli võrreldes meestega enam õpingute jätkajaid (45% vs 38%), samuti oli naiste hulgas hõivatute osakaal kõrgem – naistest oli hõivatud 81%, meestest 75%. Bakalaureuseõppe lõpetanud meeste madalam hõivenäitaja on samuti seotud sellega, et 14% lõpetajate kohta puudusid registrites andmed.

Joonis 27. Kõrghariduse 2021. aastal lõpetanud meeste ja naiste seisund tööturul 2022. aastal lõpetatud haridustaseme järgi.
Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Märkimist väärib, et 25% doktoriõppe lõpetanud meeste edasise tegevuse kohta puudusid tööturuedukuse andmestikus andmed ehk nad on väga suure tõenäosusega peale lõpetamist Eestist lahkunud.

Õppevaldkonniti oli kõrghariduse I astme lõpetajate seas hõivatute osakaal suurim tervise ja heaolu (92%) ning hariduse (91%) õppevaldkonna lõpetajate hulgas (joonis 28). Suhteliselt väike oli hõivatute osakaal loodusteaduste, matemaatika ja statistika õppevaldkonnas (72%), samas oli selles valdkonnas kõige enam õpingute jätkajaid (67%), kellest enamik ka töötas õpingute kõrvalt. Väike oli hõivatute osakaal ka ärimise, halduse ja õiguse valdkonna lõpetajate hulgas (73%), aga seda eelkõige seetõttu, et peaaegu iga viienda lõpetaja edasise tegevuse kohta puudusid registrites andmed. Töötute osakaal oli suurim teeninduse (6%) ning humanitaaria ja kunstide õppevaldkonna (5%) lõpetanute hulgas.

Joonis 28. Kõrghariduse I ja II astme 2021. aastal lõpetanute seisund tööturul 2022. aastal õppevaldkonniti.³²
Allikas: Tööturuedukuse andmestik

³² Kõrghariduse I aste hõlmab rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe lõpetajaid, II aste integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppe ning magistriõppe lõpetajaid.

Kõrghariduse II astmel oli hõivatute osakaal suurim tehnika, tootmise ja ehituse (89%), informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiate (87%) ning tervise ja heaolu õppevaldkonnas (87%). Enim õpingute jätkajaid oli taas loodusteaduste, matemaatika ja statistika õppevaldkonnas.

Madal oli hõivatute osakaal põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja veterinaaria (56%), humanitaaria ja kunstide (63%) ning sotsiaalteaduste, ajakirjanduse ja teabe (74%) valdkonnas, aga seda eelkõige seetõttu, et suure hulga lõpetajate edasise tegevuse kohta ei ole andmeid.

Palgad

Kõrghariduse 2021. aastal lõpetanute keskmine brutokuupalk oli 2022. aastal 2013 eurot ja mediaanpalk 1797 eurot. Mida kõrgem on lõpetatud haridustase, seda kõrgem on lõpetaja sissetulek pärast lõpetamist (tabel 10).

Tabel 10. 2021. aastal kõrghariduse lõpetanute keskmine ja mediaanpalk 2022. aastal, eurodes.

	Keskmine palk	Mediaanpalk	Palgasaajate arv, n
Rakenduskõrgharidusõpe	1889	1757	1799
Bakalaureuseõpe	1678	1543	2655
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	2746	2341	348
Magistriõpe	2273	2002	2770
Doktoriõpe	2812	2442	169
Kõrgharidus kokku	2013	1797	7741

Allikas: Tööturu- ja haridusandmestik

Kõrghariduse lõpetanud naiste mediaanpalk oli 361 euro võrra ehk 18% madalam kui meestel (tabel 11). Kõige suurem oli sooline palgalõhe bakalaureuseõppe lõpetajate hulgas, kus naiste mediaanpalk oli 23% väiksem kui meeste oma. Kõige väiksem oli erinevus integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppe (12%) ja rakenduskõrgharidusõppe lõpetanud naiste ja meeste palkades (13%).

Tabel 11. 2021. aastal kõrghariduse lõpetanud meeste ja naiste keskmine ja mediaankuupalk ning palgalõhe 2022. aastal.

	Keskmine palk, eurot		Mediaanpalk, eurot		Palgalõhe, %	
	Mehed	Naised	Mehed	Naised	Keskmine palk	Mediaanpalk
Rakenduskõrgharidusõpe	2086	1776	1934	1684	15%	13%
Bakalaureuseõpe	2007	1485	1848	1429	26%	23%
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	2829	2700	2557	2247	5%	12%
Magistriõpe	2582	2105	2314	1914	18%	17%
Doktoriõpe	3150	2529	2724	2375	20%	13%
Kõrgharidus kokku	2292	1853	2056	1695	19%	18%

Allikas: Tööturu- ja haridusandmestik

Õppesuundade lõikes olid kõrgeimad palgad IKT-ga seotud õppesuundades (tabel 12). Kõigi kõrghariduse lõpetanute mediaanpalgaga võrreldes oli informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiate õppesuuna lõpetanute mediaanpalk 45% kõrgem. Veelgi kõrgem oli IKT interdistsiplinaarse õppesuuna lõpetanute mediaanpalk (3159 eurot), aga selle õppesuuna õppekavad on enamikus magistriõppe tasemel.

Kõige madalamad olid keelte, kunstide, põllumajanduse ja humanitaaria õppesuuna lõpetajate palgad.

Tabel 12. Kõrghariduse 2021. aastal lõpetanute keskmine ja mediaanpalk õppesuunati 2022. aastal, eurodes.

Õppevaldkond	Õppesuund	Keskmine palk	Mediaan- palk	Palga- saajate arv, n
HARIDUS	Haridus	1666	1579	699
	Hariduse interdistsiplinaarne õppesuund	2025	2051	6
HUMANITAARIA	Kunstid	1373	1257	444
	Humanitaaria	1396	1349	156
	Keeled	1385	1222	224
	Humanitaaria ja kunsti interdistsiplinaarne õppesuund	1881	1770	5
SOTSIAAL	Sotsiaal- ja käitumisteadused	1712	1603	392
	Ajakirjandus ja teave	1844	1729	162
	Sotsiaalteaduste, ajakirjanduse ja teabe interdistsiplinaarne õppesuund	2213	2222	14
ÄRINDUS	Ärindus ja haldus	2153	1848	1426
	Õigus	2187	1983	392
LOODUS	Bioloogia ja sellega seotud teadused	1529	1491	84
	Keskkond	1498	1461	96
	Füüsikalised loodusteadused	1551	1517	174
	Matemaatika ja statistika	2162	1953	35
IKT	Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiad	2770	2601	764
	Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia interdistsiplinaarne õppesuund	3585	3159	84
TEHNIKA	Tehnikaalad	2085	2001	651
	Tootmine ja töötlemine	1496	1469	135
	Arhitektuur ja ehitus	2051	1979	292
	Tehnika, tootmise ja ehituse interdistsiplinaarne õppesuund	884	706	7
PÕLLUMAJANDUS	Põllumajandus	1419	1294	59
	Metsandus	1689	1635	23
	Veterinaaria	2261	1985	18
	Põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja veterinaaria interdistsiplinaarne õppesuund	2757	1654	9
TERVIS	Tervis	2397	2154	821
	Heaolu	1619	1557	261
TEENINDUS	Isikuteenindus	1448	1411	155
	Transporditeenused	2128	1960	152
Õppesuunad kokku		2013	1797	7741

Allikas: Tööturu edukuse andmestik

Õppesuundade lõikes olid naiste ja meeste palgades suurimad käärid põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja veterinaaria interdistsiplinaarse õppesuuna lõpetajate hulgas, kus palgalõhe oli 63%. Teisisõnu tähendab see, et selle õppesuuna lõpetanud naiste palk moodustab vaid 37% meeste palgast. Selle õppesuuna lõpetanute arv kokku on vaid 9 ja seega on iga lõpetaja osatähtsus väga suur. Keskmisest kõrgem oli palgalõhe ka matemaatika ja statistika, hariduse, põllumajanduse, humanitaaria ja kunstide õppesuundade lõpetanutel (tabel 13).

Mõne õppesuuna lõpetajate seas oli palgalõhe vastupidine ehk naiste palgad ületavad meeste omasid. Sarnaselt kutsehariduse lõpetanutega olid ka kõrghariduses metsanduse õppesuuna lõpetanud naiste palgad

meeste omadest märksa kõrgemad. Naiste palgad olid meeste omast kõrgemad ka keelte, keskkonna, tootmise ja töötlemise, heaolu ja IKT interdistsiplinaarse õppesuuna lõpetanute seas.

Tabel 13. Kõrghariduse 2021. aastal lõpetanud meeste ja naiste mediaanpalk ja palgalõhe 2022. aastal.

Õppesuund	Mediaanpalk, eurot			Palgalõhe, %
	Mees	Naine	Vahe	
Põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja veterinaaria interdistsiplinaarne õppesuund	3624	1335	-2290	63%
Matemaatika ja statistika	2369	1463	-905	38%
Haridus	2115	1558	-557	26%
Põllumajandus	1678	1287	-390	23%
Humanitaaria	1537	1194	-344	22%
Kunstid	1462	1175	-287	20%
Õppesuunad kokku	2056	1695	-361	18%
Arhitektuur ja ehitus	2083	1792	-292	14%
Transporditeenused	2156	1862	-294	14%
Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiad	2729	2363	-367	13%
Tehnikaalad	2054	1824	-230	11%
Ärindus ja haldus	2000	1797	-203	10%
Bioloogia ja sellega seotud teadused	1561	1434	-127	8%
Sotsiaal- ja käitumisteadused	1680	1556	-124	7%
Õigus	2102	1948	-155	7%
Ajakirjandus ja teave	1794	1694	-100	6%
Füüsikalised loodusteadused	1527	1508	-20	1%
Isikuteenindus	1418	1410	-7	1%
Sotsiaalteaduste, ajakirjanduse ja teabe interdistsiplinaarne õppesuund	2209	2235	26	-1%
Heaolu	1509	1558	49	-3%
Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia interdistsiplinaarne õppesuund	3097	3221	124	-4%
Tootmine ja töötlemine	1421	1478	57	-4%
Keskkond	1396	1464	68	-5%
Keeled	1113	1225	112	-10%
Metsandus	1568	1962	394	-25%

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Õpinguid jätkanud kõrghariduse lõpetanute palk jäi 2022. aastal 20% madalamaks võrreldes nende lõpetajatega, kes edasi ei õppinud (tabel 14). See seos kehtib sarnaselt nii kõrghariduse lõpetanud meeste kui naiste puhul.

Kõige suurem oli palkade erinevus integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppe ning magistriõppe lõpetanute hulgas, kus õpinguid jätkanute mediaanpalk oli vastavalt 29% ja 24% madalam.

Tabel 14. Õpinguid jätkanud ja mittejätkanud kõrghariduse lõpetanute mediaanpalk eurodes 2022. aastal.

	Jätkas õpinguid	Ei jätkanud	Vahe	Vahe, %
Rakenduskõrgharidusõpe	1713	1764	51	-3%
Bakalaureuseõpe	1438	1637	199	-12%
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	1726	2428	701	-29%
Magistriõpe	1550	2032	482	-24%
Doktoriõpe	2192	2452	261	-11%
Kõrgharidus kokku	1515	1898	383	-20%

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

2011. aastast, mil algas kõrghariduse lõpetajate käekäigu seiramine registriandmete põhjal, on lõpetajate keskmine palk kasvanud 2,3 korda. 2011. aastal teenis kõrghariduse lõpetaja aasta pärast lõpetamist kuus keskmiselt 855 eurot (tabel 15).

Tabel 15. Kõrghariduse lõpetanute keskmine brutokuupalk aastatel 2011–2022.

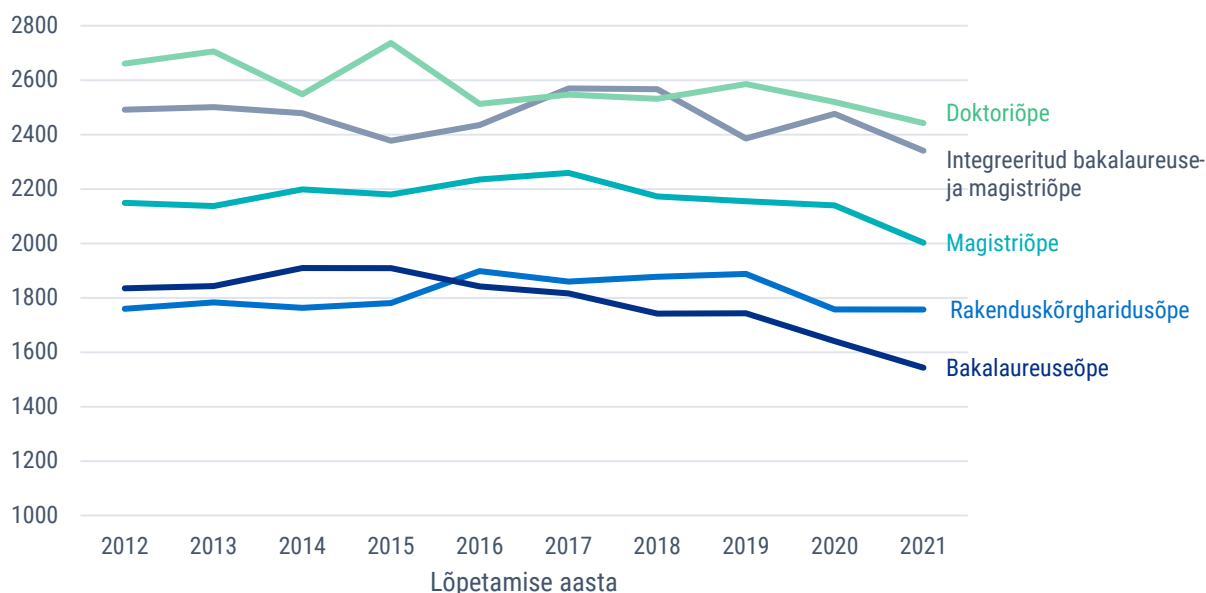
	Vaatlusaasta											
Lõpetamise aasta	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ³³
2005	1059	1131	1197	1274	1352	1452	1545	1644	1772	1818	1941	2325
2006	1040	1104	1184	1262	1344	1434	1525	1622	1735	1793	1927	2246
2007	1034	1102	1184	1258	1339	1433	1530	1631	1768	1834	1953	2315
2008	976	1058	1158	1240	1317	1418	1512	1594	1724	1780	1918	2289
2009	895	995	1095	1188	1290	1378	1477	1578	1696	1763	1891	2237
2010	855	955	1088	1189	1290	1391	1499	1602	1718	1783	1922	2250
2011		881	1004	1121	1243	1351	1469	1554	1693	1762	1905	2201
2012			957	1090	1229	1368	1503	1608	1741	1800	1962	2310
2013				1025	1162	1326	1466	1596	1720	1793	1956	2287
2014					1113	1272	1439	1571	1734	1808	1974	2304
2015						1195	1365	1534	1700	1796	1973	2275
2016							1310	1475	1686	1788	1981	2300
2017								1419	1631	1779	1969	2292
2018									1526	1665	1900	2229
2019										1610	1839	2179
2020											1748	2096
2021												2013

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Töökogemuse lisandumine pärast lõpetamist suurendab kõrghariduse lõpetanute palka. Kümme aastat tagasi ehk 2012. aastal kõrghariduse lõpetanute mediaanpalk oli 2022. aastal 1939 eurot, mis on 141 euro võrra ehk 8% kõrgem kui neil, kes lõpetasid kõrghariduse 2021. aastal.

³³ 2022. aastast alates on keskmise palga arvutamise meetoodika muutunud. Palgasaajate seast ei arvata enam välja esimesse ja viimasesse protsentiili kuuluvaid palgasaajaid.

Enim on aja jooksul kasvanud bakalaureuseõppe lõpetanute palgad (19%). Kui vahetult pärast lõpetamist on rakenduskõrghariduse lõpetanute palgad kõrgemad kui bakalaureuseõppe lõpetanutel, siis seitse aastat pärast lõpetamist on olukord vastupidine – bakalaureuseõppe lõpetanute palk on kõrgem kui rakenduskõrghariduse lõpetanutel (joonis 29).

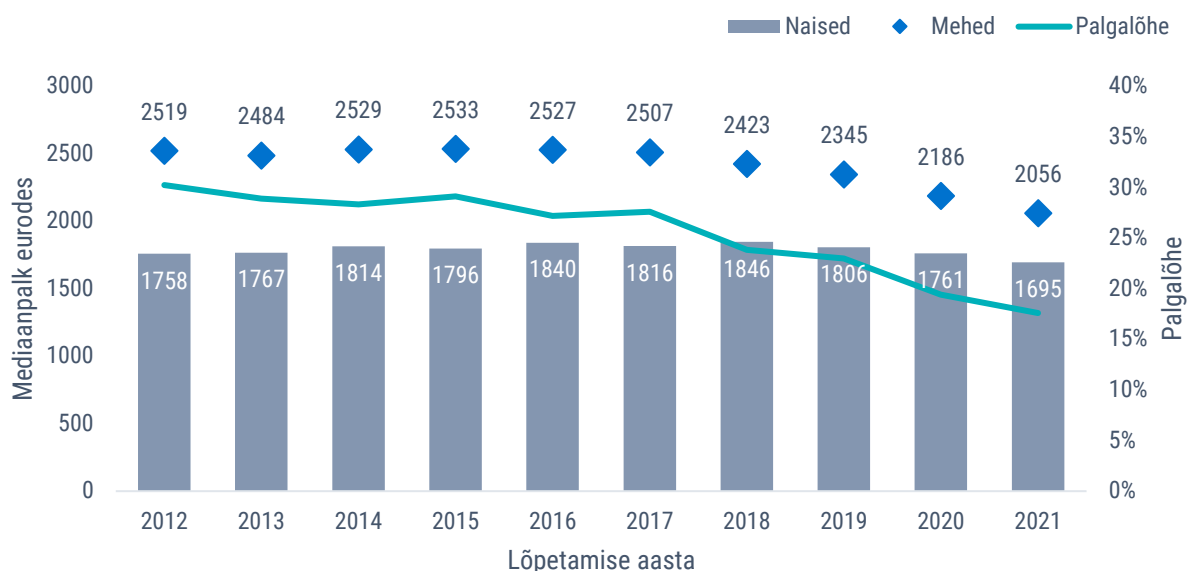

Joonis 29. Kõrghariduse lõpetanute mediaanpalk 2022. aastal lõpetamise aasta järgi, eurodes.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Töökogemuse lisandumine mõjutab nii meeste kui naiste palku enim lõpetamisjärgsetel aastatel (joonis 30). Palgad kasvavad 4–7 aastat pärast lõpetamist ja seejärel töökogemuse lisandumine enam nii suurt rolli ei mängi. Naiste mediaanpalgad mõnevõrra koguni vähenevad, mis on tõenäoliselt seotud perekohustuste lisandumisega. Kümme aastat tagasi kõrghariduse lõpetanud meeste mediaanpalk on 463 euro võrra ehk 23% kõrgem kui äsja kõrghariduse omandanud meestel, naistel on see vahe vaid 63 eurot ehk 4%.

Palgalõhe kõrghariduse lõpetanud meeste ja naiste vahel aja jooksul kasvab. Kui vahetult pärast lõpetamist on naiste mediaanpalk meeste omast 18% madalam, siis kümme aastat pärast lõpetamist on vahe 30%.

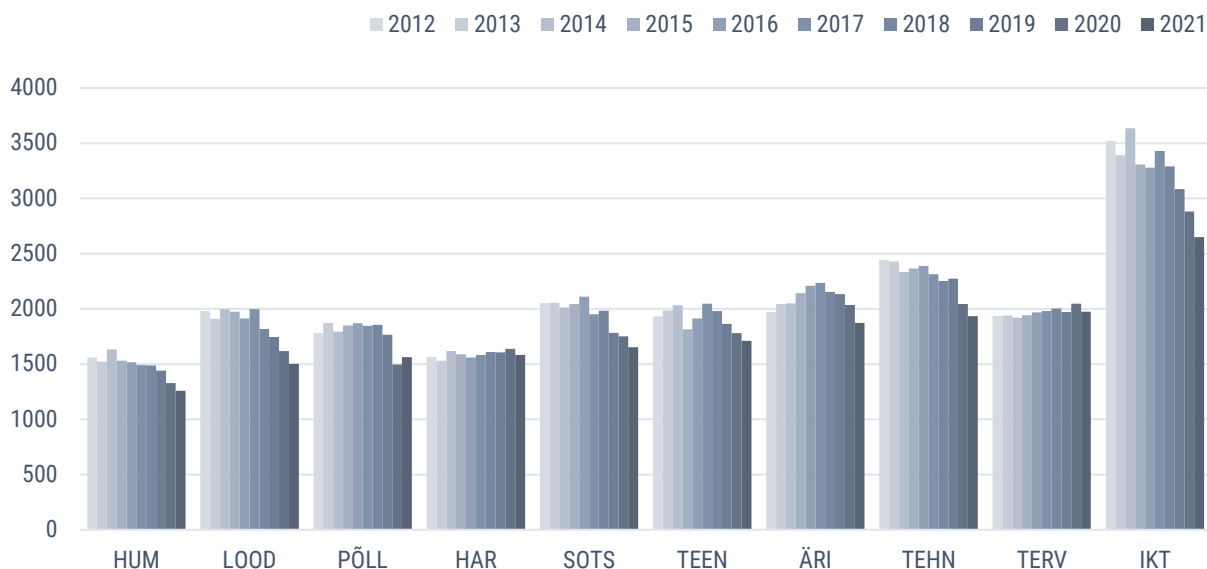

Joonis 30. Kõrghariduse lõpetanud meeste ja naiste mediaanpalk 2022. aastal õpingute lõpetamise aasta järgi. Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Valdkonniti on palga juurdekasvu mustrid erinevad (joonis 31). Kui võrrelda õppevaldkonniti kümme aastat tagasi lõpetanute mediaanpalku aasta tagasi lõpetanute omadega, siis kõige suurem on palkade vahe IKT (+33%) ja loodusteaduste, matemaatika ja statistika valdkonnas (+32%). Kui kõrghariduses keskmiselt jõuavad palgad viie aastaga pärast lõpetamist tasemele, kus lisanduvad tööaastad palka enam oluliselt ei kasvata, siis IKT ja tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas palgatõus jätkub, kuigi enam mitte sellises mahus nagu lõpetamisjärgsetel aastatel. Kümne aasta võrdluses on palgavahed suured ka humanitaaria ja kunstide (+24%) ning sotsiaalteaduste, ajakirjanduse ja teabe valdkonnas (+24%).

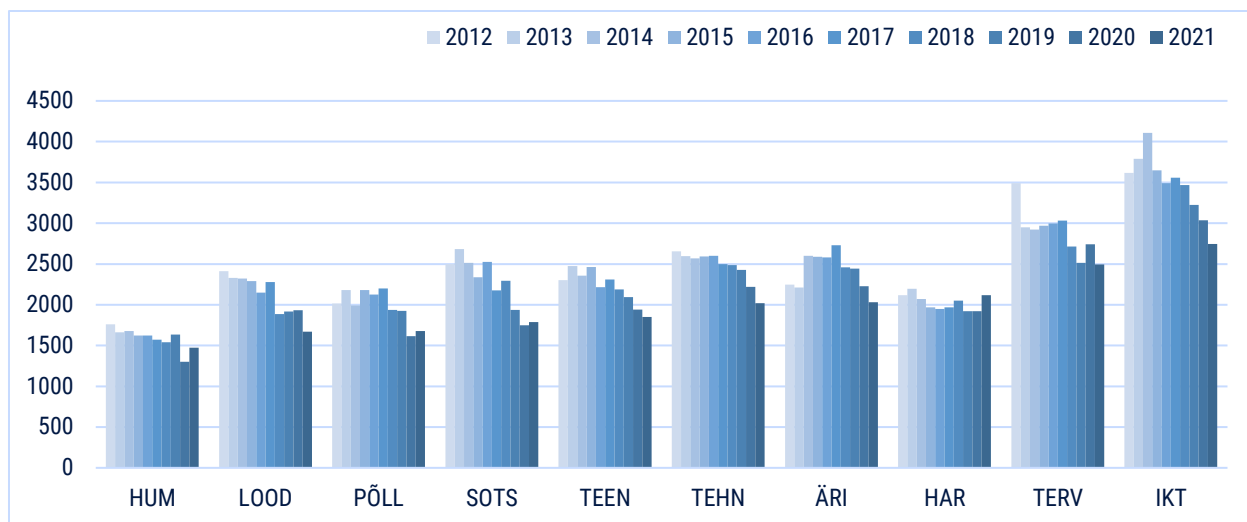
Hariduse ning tervise ja heaolu valdkonna lõpetanute puhul on trend vastupidine: lisanduv töökogemus palka märkimisväärselt ei mõjuta ja äsja lõpetanud teenivad isegi pisut enam kui kümme aastat tagasi lõpetanud. Hariduses on palkade vahe -1% ja tervise valdkonnas -2% varem lõpetanute kahjuks. Nende valdkondade lõpetajatest väga suur osa on naised³⁴, kellest osa on laste saamisega seoses vahepeal tööturult väljas või töötab mõnda aega väiksema koormusega. Samas näib neis valdkondades puuduvat ka karjäärimudel, mis tooks töökogemuse lisandudes palgalisa.

³⁴ Hariduse valdkonna 2020/21. öa lõpetajatest on naiste osakaal 93%, tervise ja heaolu valdkonnas 86%. Allikas: Haridussilm

Joonis 31. Kõrghariduse lõpetanute mediaanpalk 2022. aastal valdkonniti lõpetamise aasta järgi, eurodes.
Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Meeslõpetajate hulgas annavad lisanduvad tööaastad enim palgalisa loodusteaduste, matemaatika ja statistika (+45%), tervise ja heaolu (+40%), sotsiaalteaduste, ajakirjanduse ja teabe (+40%) valdkonnas (joonis 32). Hariduse valdkonna lõpetanud meeste mediaantöötasu oli 2022. aastal 2119 eurot, millest kõrgemat palka said üksnes tervise ja heaolu ning IKT valdkonna lõpetanud mehed. Kui kõigi teiste õppevaldkondade lõpetajate palgad kasvavad tööturul oldud aastate lisandudes, siis hariduse valdkonna lõpetanud meeste seas see nii ei ole. Kümme aastat tagasi hariduse õppevaldkonna lõpetanud mehed teenivad sama palju kui aasta tagasi lõpetanud mehed.

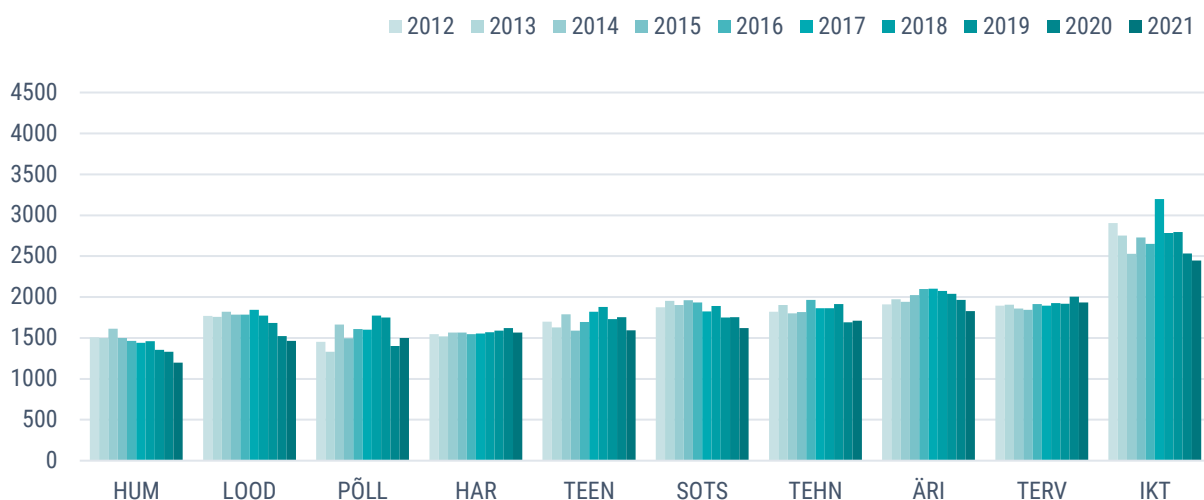

Joonis 32. Kõrghariduse lõpetanud meeste mediaanpalk 2022. aastal õppevaldkonniti lõpetamise aasta järgi, eurodes.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Kui meeste puhul võis enamikus õppevaldkondades näha palkade tõusmist lõpetamisest möödunud aastate lisandudes, siis naiste hulgas ei ole see pilt nii ühene (joonis 33). Mitmes õppevaldkonnas teenivad värsked lõpetanud varem lõpetanutest enam (sh põllumajanduses, metsanduses, kalanduses ja veterinaarias, tervises ja heaolus, hariduses), kuid palgavahed ei ole suured (1–3% äsjaste lõpetajate kasuks).

Kõige suurem on palkade vahe humanitaaria ja kunstide õppevaldkonna lõpetanud naiste hulgas, kus kümme aastat tagasi kõrghariduse lõpetanud naised teenivad 26% enam kui värskest kõrgkooli selja taha jätanud. Loodusteaduste, matemaatika ja statistika õppevaldkonnas on palgavahe 21%, IKT-s 19% ja sotsiaalteaduste, ajakirjanduse ja teabe õppevaldkonnas 16%.

Joonis 33. Kõrghariduse lõpetanud naiste mediaanpalk 2022. aastal õppevaldkonniti lõpetamise aasta järgi, eurodes.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Ettevõtlustulu saamine

Tööturuedukuse andmete põhjal arvutatud lõpetajate hõive näitajas võetakse lisaks palgale arvesse ka ettevõtlusest saadavat tulu, milleks on aasta jooksul FIE-na või dividendidena saadud tulu.

FIE-na tulu saamine

FIE-na tulu saajaid on kõrghariduse lõpetanute seas suhteliselt vähe. 2022. aastal sai FIE-na tulu vaid 1% kõigist aastatel 2005–2021 kõrghariduse lõpetanutest, kokku 1604 inimest. FIE-na tulu saamises kõrghariduse lõpetanud meeste ja naiste vahel erinevust ei ole.

Suurim oli FIE-na tulu teenijate osakaal põllumajanduse (4%), kalanduse (3%) ja kunstide (3%) õppesuuna lõpetajate seas (tabel 16).

Kõrghariduse lõpetanute FIE-na saadud mediaantulu oli 2022. aastal 4247 eurot, meestel oli see 6180 ja naistel 3426 eurot. Suurim oli põllumajanduse õppesuuna lõpetanud FIE-de mediaantulu – 16 606 eurot.

Tabel 16. 2022. aastal FIE-na tulu saanud lõpetajate arv ja osakaal aastatel 2005–2021 kõrghariduse lõpetanutest ning saadud tulu mediaansumma eurodes.

Õppesuund	FIE-na tulu saajad		
	Arv	Osakaal lõpetanutest	Mediaan-summa
Põllumajandus	47	4%	16 606
Kunstid	247	3%	4 250
Metsandus	18	2%	5 613
Humanitaaria	51	2%	2 965
Keeled	83	2%	2 362
Keskkond	41	2%	6 437
Haridus	198	2%	2 989
Heaolu	72	1%	3 916
Isikuteenindus	36	1%	4 775
Sotsiaal- ja käitumisteadused	85	1%	5 309
Ärindus ja haldus	336	1%	4 371
Ajakirjandus ja teave	27	1%	1 850
Füüsikalised loodusteadused	20	1%	3 057
Bioloogia ja sellega seotud teadused	15	1%	4 254
Tehnikaalad	73	1%	5 271
Õigus	53	1%	6 520
Tootmine ja töötlemine	18	1%	6 648
Tervis	86	1%	4 011
Arhitektuur ja ehitus	34	1%	5 437
Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiad	46	1%	4 827
Transporditeenused	8	1%	3 558
Õppesuunad kokku³⁵	1 604	1%	4 247

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Dividendid

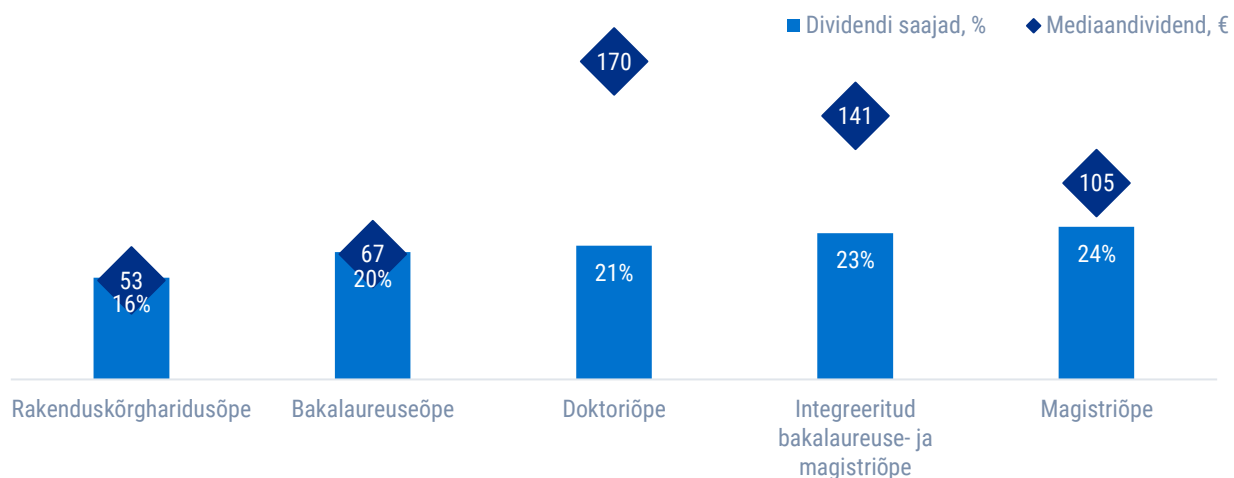
Dividenditulu sai 2022. aastal 20% ajavahemikul 2005–2021 kõrghariduse lõpetanutest, kokku 28 165 inimest. 2021. aastal kõrghariduse lõpetanutest sai 2022. aastal dividenditulu 19%.

Mehed on naistest ettevõtlusesse investeerimises märksa aktiivsemad. 2022. aastal sai kõigist aastatel 2005–2021 kõrghariduse lõpetanud meestest dividende 28%, naistest 16%. 2021. aastal kõrghariduse lõpetanud meestest sai 2022. aastal dividende 23%, naistest 16%. Seega aja jooksul meeste seas dividendisaajate osakaal kasvab ja naiste seas püsib samal tasemel.

Kõrghariduse 2005–2021 lõpetanute mediaandividend 2022. aastal oli 80 eurot, seejuures meestel 151 eurot ja naistel 48 eurot. 4% kõigist kõrghariduse lõpetajatest teenis dividende 2022. aastal enam kui 654 eurot ehk rohkem kui oli 2022. aasta miinimumtöötasu.

³⁵ Tabelis ei ole näidatud kalanduse ja veterinaaria õppesuuna lõpetajaid, kuna FIE-na tulu saajaid oli nende hulgas vähem kui 5.

Suurim on dividenditulu saajate osakaal magistriõppe lõpetanute seas (24%). Enim tulu on saanud doktoriõppe lõpetanud, kelle mediaandidend oli 2022. aastal 170 eurot (joonis 34).

Joonis 34. 2022. aastal dividende saanud kõrghariduse lõpetajate osakaal ja mediaandidend õppetasemeti, 2005–2021 lõpetajad.

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Õppesuundade järgi oli dividendisaajate osakaal suurim kahes väikese lõpetajate arvuga õppesuunas (sotsiaalteaduste, ajakirjanduse ja teabe interdistsiplinaarne õppesuund ja informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiate interdistsiplinaarne õppesuund), mis mõlemad hõlmavad üksnes magistriõppe õppekavu. Suure lõpetajate arvuga õppesuundadest olid suurima ettevõtlusaktiivsusega lõpetanud arhitektuuri ja ehituse, IKT ja metsanduse õppesuunas, kus 2022. aastal sai dividenditulu üle 30% lõpetajatest (tabel 17).

Tabel 17. 2022. aastal dividende saanud lõpetajate arv ja osakaal aastatel 2005–2021 kõrghariduse lõpetanutest ja mediaansumma eurodes.

Õppesuund	Dividendide saajad		
	Arv	Osakaal lõpetanutest	Mediaan-summa
Sotsiaalteaduste, ajakirjanduse ja teabe interdistsiplinaarne	8	38%	123
Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia interdists.	59	34%	181
Arhitektuur ja ehitus	1 814	33%	151
Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiad	2 413	30%	147
Metsandus	225	30%	72
Matemaatika ja statistika	189	29%	83
Transporditeenused	882	29%	71
Tehnikaalad	2 766	27%	92
Füüsikalised loodusteadused	623	25%	88
Õigus	1 767	23%	111
Ärindus ja haldus	7 351	22%	97
Kalandus	20	21%	70
Ajakirjandus ja teave	604	21%	40
Sotsiaal- ja käitumisteadused	1 636	20%	75
Bioloogia ja sellega seotud teadused	423	20%	54
Isikuteenindus	644	19%	41
Põllumajandus	231	19%	55
Keskkond	451	19%	42
Tootmine ja töötlemine	479	17%	39
Humanitaaria	450	16%	75
Keeled	630	13%	41
Tervis	1 690	13%	60
Kunstid	1 053	12%	73
Heaolu	505	10%	20
Haridus	1 185	9%	33
Veterinaaria	58	9%	103
Õppesuunad kokku³⁶	28 164	20%	80

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

³⁶ Tabelis ei ole näidatud põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja veterinaaria interdistsiplinaarse ja tehnika, tootmise ja ehituse interdistsiplinaarse õppesuuna lõpetajaid, kuna dividendide saajaid oli nende hulgas vähem kui 5.

Analüüsi metoodika

Andmed

Kesk- ja kõrghariduse lõpetanute tööturuedukuse analüüsi koostamiseks on kombineeritud andmeid järgmistest registritest ja andmekogudest:

- 1) Eesti hariduse infosüsteem (EHIS) – andmed üldkesk-, kutse- ja kõrghariduse lõpetamise ja õpingute jätkamise kohta;
- 2) Maksu- ja Tolliamet (MTA) – tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmakse deklaratsiooni andmed (vorm TSD), dividendidelt saadava tulu andmed (vorm INF1) ja füüsilisest isikust ettevõtjate tulude deklaratsiooni andmed (vorm E);
- 3) rahvastikuregister – elukohariik;
- 4) kaitseväekohustuslaste register – ajateenistuses oldud päevade arv aastas;
- 5) Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemi SKAIS andmed – kuni 3aastase lapse hooldamise eest saadud lapsehooldustasu ja vanemahüvitise saamise päevade arv aastas;
- 6) Töötukassa EMPIS andmed – töötuna arvel oldud päevade arv aastas.

Registriandmed on kättesaadavaks teinud Statistikaamet vastavalt Haridus- ja Teadusministeeriumi vahel sõlmitud lepingule ja nende töötlemine toimub Statistikaameti teadlaste keskkonnas turvalisel töökohal.

Valimid

Kutse- ja kõrghariduse lõpetanud

Tööturuedukuse põhiandmestik sisaldab kutse- ja kõrghariduse lõpetanud isikute andmeid alates 2005. aastast. Andmestikku täiendatakse igal aastal järgmise aastakäigu lõpetajate andmetega. 2022. aasta analüüsi aluseks olevas andmestikus on seega ajavahemiku 2005–2021 lõpetajad.

Kokku on tööturuedukuse 2022. aasta andmestikus 245 978 lõpetajat, neist 100 816 on kutsehariduse ja 145 162 kõrghariduse lõpetajad. Iga isik on andmestikus ühekordselt, ajavahemikul 2005–2021 lõpetatud kõrgema haridustaseme järgi. See tähendab, et kui 2010. aastal bakalaureuseõppe lõpetaja lõpetas 2021. aastal kutseõppe õppekava, siis on ta tööturuedukuse andmestikus 2010. aasta bakalaureuseõppe lõpetajana. Kui isik on samal haridustasemel lõpetanud mitu korda (näiteks on saanud kaks magistrikraadi), siis on ta andmestikus hilisema lõpetamise järgi.

Varasemate aastatega võrreldes on oluliseks muudatuseks, et 2022. aasta tööturuedukuse andmestiku kutse- ja kõrghariduse lõpetajate valimist on välja jäetud turvateenuste õppesuuna lõpetajaid, kuna nende töötamist ja töötasusid puudutav info ei ole avalik. Turvateenuste õppesuuna õppekavad on Eestis üksnes Kaitseväge Akadeemias ja Sisekaitseakadeemias.

Alates 2005. aastast on turvateenuste õppekava lõpetajaid tööturuedukuse andmestikus kokku 5729, neist 45% seisund tööturul ei ole 2022. aastal teada (kutsehariduses 43% ja kõrghariduses 48% turvateenuste

õppesuuna lõpetajate puhul). 2021. aasta lõpetajatest ei ole seisund teada koguni 57% turvateenuste õppesuuna lõpetajate puhul.

Kuna hõivet arvutatakse osakaaluna kõigist lõpetajatest, oleks selle õppesuuna lõpetajaid puudutav statistika moonutatud. Turvateenuste õppesuuna õppekavasid õpetatakse eelkõige viienda taseme kutseõppes ja rakenduskõrgharidusõppes ning seega hakkaks turvateenuste õppesuuna moonutatud statistika mõjutama ka nende õppetasemete näitajaid, eriti meeste hõive- ja palgastatistikat, kuna 78% turvateenuste õppesuuna lõpetajatest on mehed.

Tööturuedukuse 2022. aasta lõplikus andmestikus on kokku 240 249 isikut.

Tabelis 18 on esitatud täpsem ülevaade turvateenuste lõpetajatest kutse- ja kõrghariduses ning tööturuedukuse 2022. aasta analüüsi üldvalimist.

Tabel 18. Tööturuedukuse 2005–2022 valim turvateenuste õppesuuna lõpetajatega ja ilma.

	Lõpetajate arv kokku	Turvateenuste õppesuuna lõpetanute arv	Tööturuedukuse 2022 koguvalim
Kutseharidus	100 816	3 015	97 801
Mehed	54 233	2 398	51 835
Naised	46 583	617	45 966
Kõrgharidus	145 162	2 714	142 448
Mehed	48 855	2 093	46 762
Naised	96 307	621	95 686
Kokku	245 978	5 729	240 249

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

2021. aasta kutse- ja kõrghariduse lõpetanute valimis on lõpetajad, kellele oli 2021. aastal lõpetatud haridustase nende kõrgeimaks haridustasemeks alates 2005. aastast. Kutsehariduse lõpetanute hulgas on palju täiskasvanud õppijaid, kes on tööturuedukuse andmebaasis varem lõpetanud kõrgema haridustaseme järgi. Kokkuvõttes on tööturuedukuse analüüsi 2021. aasta valimis lõpetajaid 2069 võrra vähem, kui oli 2021. aastal lõpetamisi³⁷ kokku (tabel 19).

Kõrgharidusõppe lõpetanute seas on vähem selliseid inimesi, kes on varem lõpetanud mõne kõrgema taseme õppekava, kõige enam on neid bakalaureuseõppe ja rakenduskõrgharidusõppe lõpetanute seas. Kokku on 2021. aasta tööturuedukuse analüüsi valimis 272 lõpetanut vähem, kui oli samal aastal lõpetamisi.

³⁷ Ühel inimesel võib olla aasta jooksul mitu lõpetamist.

Tabel 19. Tööturuedukuse 2021. aasta kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute valim.

Haridustase	Lõpetamisi kokku 2021. a	Lõpetajate arv tööturuedukus 2022 andmestikus sh turvateenuste õppesuuna lõpetajad	Lõpetajate arv tööturuedukuse 2022 andmestikus va turvateenuste õppesuuna lõpetajad	Vahe ³⁸
Teise taseme kutseõpe	197	172	172	25
Kolmanda taseme kutseõpe	848	664	664	184
Kutsekeskharidusõpe	2108	2107	2107	1
Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe	3731	2493	2367	1364
Neljanda taseme kutseõppe jätkuõpe	223	134	134	89
Viienda taseme kutseõppe esmaõpe	884	734	668	216
Viienda taseme kutseõppe jätkuõpe	710	544	520	190
Kutseharidus kokku	8701	6848	6632	2069
Rakenduskõrgharidusõpe	2180	2140	2019	161
Bakalaureuseõpe	3364	3305	3305	59
Magistriõpe	3427	3420	3376	51
Integreeritud õpe	433	432	432	1
Doktoriõpe	221	221	221	0
Kõrgharidus kokku	9625	9518	9353	272

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Üldkeskhariduse lõpetanud

Üldkeskhariduse lõpetajate tööturuedukuse analüüsi aluseks on 2021. aastal gümnaasiumi statsionaarses või mittestatsionaarses õppevormis lõpetanud, kokku 8000 inimest (tabel 20). Lõpetajate andmestikust eemaldati 152 inimest, kes olid 2021. või 2022. aastal omandanud kutsehariduse ja kajastuvad tööturuedukuse analüüsis kutsehariduse lõpetanutena. Seejärel seoti üldkeskhariduse lõpetajate andmed nii 2021. kui 2022. a 10. novembri seisuga kutse- ja kõrghariduses õppijate nimekirjas olivate andmetega ning tuvastati õpinguid jätkanud ja mittejätkanud lõpetajad. Kokku jätkas 2021. aastal üldkeskhariduse lõpetanutest 2021–2022. aastal õpinguid 5310 lõpetajat, sh 470 isikut, kes 2022. aastal õpingud katkestasid. Õpinguid ei jätkanud 2538 lõpetajat.

³⁸ Vahe saamiseks on kõigi lõpetamiste arvust lahutatud tööturuedukuse andmestiku lõppvalimisse kuuluvad lõpetajad.

Tabel 20. Üldkeskhariduse lõpetanute valim.

	Õppevorm		
	Statsionaarne	Mitte- statsionaarne	Kokku
Üldkeskhariduse lõpetajate arv kokku 2021. a	7 007	993	8 000
... sh lõpetas kutseõppe 2021. või 2022. a	122	30	152
Analüüsi kaasatud lõpetajate arv	6 885	963	7 848
... sh alustas õpinguid kutse- või kõrghariduses 2021. a	3 937	232	4 169
... sh jätkas või alustas õpinguid kutse- või kõrghariduses 2022. a	4 537	303	4 840
... sh katkestas õpingud 2022. a	420	50	470
... õpinguid jätkanute arv kokku 2021-2022	4 957	353	5 310
... õpinguid mittejätkanute arv kokku	1 928	610	2 538

Allikas: Tööturuedukuse üldkeskhariduse lõpetanute andmestik

Tööturuseisundi määramine

Tööturuseisundi määramiseks seotakse lõpetajate andmetega õpingute jätkamise andmed (EHIS), tulu- ja sotsiaalmaksuga maksustatud tulu summa ja selle saamise periood kuudes (MTA), FIE-na saadud kogutulu (MTA), dividenditulu (MTA), töötuna arvel oldud päevade arv, kaitseväekohustuse täitmise päevade arv, lapsehooldustasu või vanemahüvitise saamise päevade arv ning rahvastikuregistrist elukohariigi andmed.

Andmeid kombineerides määratakse igale isikule tema seisund tööturul. Inimestel võib aasta jooksul olla erinevaid tegevusi, nt võib lõpetanu aasta jooksul nii õppida, töötada, olla töötu kui viibida ajateenistuses. Tööturuedukuse analüüsi keskmes on eelkõige töötamine ja õppimine. Seega kui lõpetanu on aasta jooksul õppinud ja olnud ka ajateenistuses, on tema seisundiks „ainult õpib“. Kui isik on töötanud, olnud töötu ja hooldanud last, siis on tema tööturuseisundi määramisel arvesse võetud ajavahemikke. Kui töötuna arvel oldud päevade arv on suurem kui töötatud ja lapse hooldamisega seotud päevade arv kokku, siis on isiku seisundiks „töötu“. Vastupidisel juhul on tema seisundiks „hõivatud“.

Tööturuedukuse analüüsis on tööturuseisunditena kasutusel:

- 1) ainult õpib – isik on vaatlusaastale eelneval aasta ja/või vaatlusaasta 10. novembri seisuga kantud üld-, kutse- või kõrghariduse õppijana EHISesse ning ei ole saanud vaatlusaastal tulu;
- 2) õpib ja hõivatud – isik on vaatlusaastale eelneval aasta ja/või vaatlusaasta 10. novembri seisuga kantud üld-, kutse- või kõrghariduse õppijana EHISesse ning on lisaks olnud vaatlusaastal hõivatud;
- 3) hõivatud – isik on vaatlusaastal saanud MTA andmetel tulu ning tema tööga hõivatuse periood on pikem kui töötuse periood. Hõivatuse perioodi arvutamiseks liidetakse kokku tulu saamise periood (tulu saamise kuude arv*30,4)³⁹, vanemahüvitise või lapsehooldustasu saamise päevade arv ning ajateenistuses oldud päevade arv;
- 4) vanem või ajateenija – isik on saanud vaatlusaastal vanemahüvitist või lapsehooldustasu või olnud kaitseväes, kuid ei ole õppinud ega olnud hõivatud. Vanemahüvitise või lapsehooldustasu saamise või ajateenistuses viibimise periood peab olema pikem kui töötuna arvel olemise periood;

³⁹ Kuu keskmise päevade arvu arvutamiseks on aasta päevade arv jagatud kuude arvuga (365/12).

- 5) töötü – isik on olnud töötuna Töötukassas arvel ning töötuna arvel olemise periood on pikem kui hõivatud olemise, ajateenistuse, vanemahüvitise või lapsehooldustasu saamise periood;
- 6) teadmata või välismaal – isik on olnud vaatlusaastal ja/või sellele järgneva aasta 1. jaanuaril rahvastikuregistri andmetel välismaal või puuduvad tema kohta registrites andmed.

Palkade arvutamine

Palkade arvutamise aluseks on MTA andmed vaatlusaastal teenitud palga kohta. Arvesse läheb teenitud palk, juhatuse liikme tasu ja võlaõigusliku lepingu alusel saadud töötasu (nt käsundus- või töövõtulepinguga töötamise eest teenitud tasu).

Palkade arvutamisel lähevad palgasaajatena arvesse ainult need lõpetajad, kes on vaatlusalusel aastal teeninud tulu vähemalt ühe kuu miinimumpalga ulatuses. 2022. aasta miinimumpalk oli 654 eurot. Palgasaajate hulka kuuluvad kõik lõpetajad sõltumata nende tööturuseisundist sh töötud, kui nad on aasta jooksul vähemalt ühe kuu miinimumpalga ulatuses tulu saanud.

Varasematel aastatel rakendati tööturuedukuse üldvalimile nn protsentiilide lisatingimust, millega arvati palgasaajate seast välja 1% nii kõige kõrgema kui kõige madalama palga saajaid. Sellega sooviti vähendada äärmuslikult madala või kõrge tulu saajate mõju keskmisele palgale. Kuna protsentiilid arvutati üldkogumile, muutis see detailsemates lõigetes tulemused ebatäpsemaks. 2022. aasta palkade arvutamisel ei ole protsentiilide tingimust enam rakendatud.

Tabelis 21 on näidatud, milline on protsentiilide kasutamise ja sellest loobumise mõju üldkogumile ja mõnele väiksemale grupile. Märkimisväärselt suur oli protsentiilide tingimuse mõju suhteliselt kõrgema palga saajatele (nt IKT õppesuuna lõpetajad, doktoriõppe lõpetajad, varasemate aastate lõpetajad). Kui kõigist palgasaajatest jäi protsentiilide tingimuse rakendamisel kõrvale kokku 2%, siis doktoriõppe lõpetanud palgasaajatest jäi välja 4,4% ja kõrghariduse IKT valdkonna lõpetajatest 5,3%, samas kutsehariduse lõpetanutest vaid 1,4%.

Tabel 21. Protsentiilide tingimuse kasutamise ja sellest loobumise mõju palgasaajate valimile.

Lõpetajad aastatel 2005–2021				
Lõpetajate arv kokku tööturuedukuse andmestikus	Palgasaajate arv ilma protsentiilide tingimusest („uus metoodika“)	Palgasaajate arv protsentiilide tingimust rakendades („vana metoodika“)	Osakaal palgasaajatest, kelle palk on esimeses või viimases protsentiilis	
Kutsehariduse lõpetajad	97 801	72 414	72 148	1,4%
Kõrghariduse lõpetajad	142 448	111 068	109 073	2,4%
... doktoriõppe lõpetajad	3 452	2 772	2 653	4,4%
... kõrghariduse IKT valdkonna lõpetajad	8 250	6 884	6 538	5,3%
Lõpetajad kokku	240 249	183 482	181 221	2,0%

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Kuna aritmeetiline keskmine palk on äärmuslikele väärtustele tundlik, kasutatakse käesolevas aruandes palkade võrdlemisel peamiselt mediaanpalka, mida ei mõjuta väheste lõpetajate väga kõrged või madalad palgad. Mediaanpalk on palk, millest suuremaid ja väiksemaid palku on võrdselt sama palju.

Uue metoodika alusel on kõigi aastate 2005–2021 kutse- ja kõrghariduse lõpetanute keskmine palk 1892 eurot, varasema metoodika alusel arvatuna oleks see 1820 eurot ehk 72 euro võrra madalam (tabel 20). Mediaanpalkade vahe on vaid 9 eurot. Kuna kutsehariduse lõpetajate seas on väga kõrgete palkade saajaid vähem, on metoodika muutmise mõju kutsehariduse lõpetajate palkade näitajatele minimaalne – uue ja vana metoodika alusel arvatud kuu keskmine ja mediaanbrutopalk erinevaid vaid kahe euro võrra.

Kõrghariduse lõpetanute seas on väga kõrge palga teenijaid olnud enam ning seega on ka metoodika muudatuse mõju suurem. Uue metoodika alusel arvatud kuu keskmine brutokuupalk on 5% kõrgem, kui oleks olnud varasema metoodikaga arvatud palk. Mediaanpalkade vahe on 1%. Kõige kõrgemate palkadega lõpetajate puhul (nt doktoriõppe lõpetajad või kõrghariduse IKT valdkonna lõpetajad) on metoodika muutuse mõju veel suurem (tabel 22).

Tabel 22. Uue ja vana metoodikaga arvatud keskmise ja mediaanbrutokuupalga võrdlus.

	Vana metoodika			Uus metoodika			Vahe, %	
	Keskmine palk	Mediaan-palk	Palga-saajad	Keskmine palk	Mediaan-palk	Palga-saajad	Keskmine palk	Mediaan-palk
Kõik lõpetajad	1 820	1 595	181 221	1 892	1 604	183 482	4%	1%
Kutseharidus	1 356	1 206	72 148	1 359	1 204	72 414	0%	0%
Kõrgharidus	2 127	1 906	109 073	2 240	1 923	111 068	5%	1%
... doktoriõppe lõpetajad	2 807	2 563	2 653	3 068	2 628	2 772	9%	3%
... kõrghariduse IKT valdkonna lõpetajad	3 101	3 043	6 538	3 362	3 129	6 884	8%	3%

Allikas: Tööturuedukuse andmestik

Varasemate aastate palkasid ei ole uue metoodika alusel ümber arvatud. Seetõttu tuleb palkade võrdlemisel arvestada, et osa 2022. aasta palkade kasvust on tulenenud palkade arvutamise metoodika muutusest.

Aruandes kasutatav soolise palgalõhe näitaja iseloomustab meeste ja naiste palkade erinevust. Palgalõhe on arvatud mediaanpalkade kohta järgmise valemi alusel: meeste mediaanpalgast lahutatakse naiste mediaanpalk ja saadud summa jagatakse meeste mediaanpalgaga. Statistikaamet kasutab sarnast valemit brutotunnipalkade palgalõhe arvutamisel.⁴⁰ Palgalõhet väljendatakse protsendina, mis näitab seda, kui mitu protsenti on naiste palk meeste omast väiksem.

FIE-na tulu saamise arvutamise aluseks on MTA vormil E deklareeritud andmed, mis on seotud tööturuedukuse üldvalimisse kuuluvate isikute andmetega. Arvesse on võetud kaupade müümisest või

⁴⁰ Statistikaamet (2023). [Palgalõhe](#). Vaadatud 28.12.2023.

vahendamisest või teenuse osutamisest saadud ettevõtlustulu, põllumajandussaaduste ja metsamaterjali müügist saadud tulu kogusumma.

Saadud dividendide arvutamise aluseks on vaatlusaastal MTA vormil INF1 deklareeritud dividendisumma, mis on seotud tööturuedukuse üldvalimisse kuuluvate isikute andmetega.

Nii palkade, FIEna tulu teenimise kui ka dividendide saamise puhul on tabelites avaldatud andmed üksnes juhul, kui kõnealuses rühmas on tulu saanud isikute arv vähemalt viis.

Metoodika piirangud

Elukestva õppe laialdase leviku ja muutuva tööturu tingimustes võivad inimesed elu jooksul õppida erinevatel haridustasemetel ja valdkondades ning teha karjääripöördeid. Tööturuedukuse andmestik on iga inimene kõrgeima lõpetatud hariduse järgi, kuid pole teada, mil määral on tema töö ja sissetulek seotud just sel õppekaval omandatud teadmiste ja oskustega. Töö võib olla seotud nii varem lõpetatud muu erialaga kui ka hiljem lõpetatud madalama taseme õppekavaga, näiteks juhul kui kõrghariduse lõpetanu teenib leiba kutsehariduses omandatud erialal.

Aasta jooksul võib ühel lõpetajal olla mitmeid tegevusi, nt võib inimene aasta jooksul töötada, õppida, viibida ajateenistuses jne. Tööturuedukuse analüüsis keskendutakse eelkõige töötamisele ja õppimisele. Seisund "vanem või ajateenija" näitab üksnes nende lõpetajate osakaalu, kes ei ole sama aasta jooksul õppinud või töötanud, kuid on olnud aasta jooksul seotud lapse hooldamisega või on viibinud ajateenistuses ja seda pikema perioodi jooksul kui samal aastal töötuna arvel oldud aeg. Kui isik on olnud samal aastal ajateenistuses ja vähemalt ühe kuu töötanud, siis on tema seisundiks "hõivatud". Seega ei saa tööturuseisundite põhjal teha järeldusi selle kohta, kui suur osa kõigist lõpetajatest on pärast lõpetamist olnud ajateenistuses või seotud lapse hooldamisega.

Palkade arvutamise aluseks olevad registriandmed ei võimalda arvestada töötaja töökoormust ega seda, kui mitmel töökohal ta on töötanud. Seega näitavad palkade andmed küll lõpetajate tegelikku töist sissetulekut, aga seejuures pole teada, millise koormusega töötades on see saadud.

Kokkuvõte

- 2022. aasta oli Eestis töötajatele hea aasta, kuna koroonaviirusest tingitud kriis lõppes ning ettevõtete majandustegevus hoogustus. Tööhõive oli väga kõrge, tööpuudus madal ja palgad kasvasid hoogsalt.
- Nii kutse- kui kõrghariduse lõpetajate tööga hõivatus jõudis 2022. aastal koroonakriisi eelsele tavapärasele tasemele. Töötute osakaal 2021. aastaga võrreldes vähenes.
- Aasta pärast lõpetamist olid naised meestega võrreldes enam tööga hõivatud. 2022. aastal ületas hõivatud naiste osakaal nii üld-, kutse- kui kõrghariduse v lõpetanute hulgas meeste näitajat.
- Mida kõrgema taseme haridus on lõpetatud, seda kõrgem on hiljem lõpetaja palk. Kõrgeimat palka teenisid 2022. aastal doktoriõppe lõpetanud.
- Alates 2011. aastast, kui alustati kutse- ja kõrghariduse lõpetajate palkade kohta andmete koondamist, on lõpetajate keskmised palgad enam kui kahekordistunud.
- Sõltumata lõpetatud haridustasemest või -liigist jäi naiste palk 2022. aastal meeste palgast väiksemaks. Kõige väiksem on palgalõhe üldkeskhariduse lõpetanute hulgas. Lõpetamisest mööduva aja jooksul vahe meeste ja naiste palkades kasvab veelgi.
- Pärast lõpetamist õpinguid jätkanute palk on väiksem kui neil, kes ainult töötavad ja edasi ei õpi.
- Ettevõtlusest saavad tulu vähesed kutse- ja kõrghariduse lõpetanud.

Üldkeskhariduse lõpetanute hõive

- Üldkeskhariduse lõpetanute hõivet võib pidada küllalt kõrgeks, arvestades, et spetsiifilisi erialaseid oskusi nad ei ole veel omandada jõudnud. 2021. aastal gümnaasiumi lõpetanutest oli 2022. aastal tööga hõivatud 63% statsionaarse õppe lõpetanutest ja 68% mittestatsionaarse õppe lõpetanutest. Töötuid oli statsionaarse õppe lõpetanute seas 3% ja mittestatsionaarse õppe lõpetanute seas 8%.
- Üldkeskhariduse lõpetanud naised olid 2022. aastal tööturul meestega võrreldes märkimisväärselt aktiivsemad. Statsionaarse õppe lõpetanud meestest oli hõivatud 53% ja naistest 71%. Mittestatsionaarse õppe lõpetanud meestest oli hõivatud 62% ja naistest 71%. Meeste madalama hõive peamiseks põhjuseks olid nii suundumine ajateenistusse kui ka naistega võrreldes suurem pühendumine üksnes õpingutele. Naiste seas oli õpingute kõrvalt töötajaid märksa enam kui meeste seas.
- Õpinguid jätkasid kokku 72% üldkeskhariduse statsionaarse õppe lõpetanutest ja 37% mittestatsionaarse õppe lõpetanutest.
- Õpingute kõrvalt töötamine on väga levinud. Sõltumata õppevormist oli õpinguid jätkanud üldkeskhariduse lõpetanutest 2022. aastal hõivatud 63%.
- 2021. aastal üldkeskhariduse lõpetanutest ei jätkanud 2022. aastal õpinguid 28% statsionaarses õppevormis ja 63% mittestatsionaarse õppevormi lõpetanutest. Valdav enamik neist oli aasta pärast üldkeskhariduse lõpetamist hõivatud – 64% statsionaarse õppe lõpetanutest ja 68% mittestatsionaarse õppe lõpetanutest. Töötuid oli õpinguid mittejätkanute seas veidi enam kui kümnendik. Teadmata seisundiga või välismaal oli 15% õpinguid mittejätkanud statsionaarse õppe lõpetanutest ja 11% mittestatsionaarse õppe lõpetanutest.

Üldkeskhariduse lõpetanute palgad

- 2021. aastal statsionaarse õppe lõpetanud ja õpinguid mittejätkanud noore mediaanpalk oli 2022. aastal 883 eurot, õpinguid jätkanud 667 eurot.
- Mittestatsionaarse õppe lõpetanud ja õpinguid mittejätkanud mediaanpalk oli 923 eurot ja õpingute jätkajal 901 eurot.
- Vahetult pärast lõpetamist teenivad üldkeskhariduse lõpetanud vähem kui kutsekeskhariduse lõpetanud.
- Üldkeskhariduse lõpetanute sooline palgalõhe on väiksem kui kutse- või kõrghariduse lõpetanutel. Peale gümnaasiumi lõpetamist tööle asunud ja õpinguid mittejätkanud statsionaarse õppe lõpetanud meeste mediaanpalk on 7% kõrgem kui naistel, mittestatsionaarse õppe lõpetanute palgalõhe on 17%.

Kutsehariduse lõpetanute hõive

- 2021. aastal kutseõppe lõpetanutest oli 2022. aastal hõivatud 76%, töötute osakaal oli 7%. Meestest oli hõivatud 72% ja naistest 80%. Meeste hõive näitajat mõjutab ajateenistuse kohustus, kuid meeste seas on ka enam töötuid ning üksnes õpingute jätkamisele pühendunud.
- Kutseõppeliikidest oli hõivatute osakaal suurim neljanda taseme jätkuõppe lõpetanute seas (90%). Kutsekeskhariduse lõpetanutest oli hõivatud 74%.
- Õppevaldkonniti on hõivatute osakaal suurim tervise ja heaolu (93%) ning ärimise, halduse ja õiguse (86%) lõpetanute seas. Mõlema valdkonna lõpetajatest moodustavad enamuse täiskasvanud õppijad.
- Kõige vähem on hõivatuid kutsevaliku õppekavade lõpetanute seas (39%), kuid selle õppekava lõpetajate põhitähelepanu peabki olema õppimisel. Õpinguid on jätkanud kokku 76% kutsevaliku õppekava lõpetanutest.
- Haridusliku erivajadusega kutseõppe lõpetanutel on pärast lõpetamist keerulisem tööd leida. Aasta pärast lõpetamist oli haridusliku erivajadusega kutseõppe lõpetanutest hõivatud 61%, töötuna oli arvel 10%.
- Kutsehariduse lõpetanutest jätkas õpinguid 25%, enamik neist õppis edasi mõnel teisel kutsehariduse õppekaval. Õpinguid jätkanutest oli hõivatud 72%.

Kutsehariduse lõpetanute palgad

- Kutsehariduse 2021. aastal lõpetanute keskmine palk oli 2022. aastal 1200 eurot, mediaanpalk 1072 eurot.
- Kõrgeimat palka teenisid neljanda taseme jätkuõppe lõpetanud, kelle mediaanpalk oli 1768 eurot.
- Kutsekeskhariduse lõpetanu mediaanpalk oli 989 eurot.
- Kutseõppe lõpetanud naiste mediaanpalk oli 998 eurot ja meestel 1203 eurot. Kutsehariduse lõpetanute sooline palgalõhe oli 17%, kutsekeskhariduse lõpetanutel 21%.
- Töökogemuse lisandudes lõpetajate palgad kasvavad. Neli aastat peale lõpetamist saavutavad naiste palgad oma lae ja sealt edasi lisanduvad tööaastad enam palgalisa ei too. Meestel kulub palgalaeni jõudmiseks üheksa aastat, seega kasvavad meeste palgad pikemat aega kui naistel. Kui vahetult pärast lõpetamist on kutseõppe lõpetanud meeste ja naiste palkade vahe 17%, siis 10 aastat pärast lõpetamist on see kasvanud 33%-ni.

- Haridusliku erivajadusega kutseõppe lõpetanute mediaanpalk oli 2021. aastal 896 eurot, mis on 18% madalam kui ilma erivajaduseta lõpetanutel.
- FIE-na sai 2022. aastal tulu vaid 1% ajavahemikul 2005–2021 kutseõppe lõpetanutest, aasta jooksul teenitud tulu mediaansumma oli 5493 eurot. Dividende sai 7% lõpetanutest, dividendide mediaansumma oli 23 eurot.

Kõrghariduse lõpetanute hõive

- 2021. aastal kõrghariduse lõpetanutest oli 2022. aastal hõivatud 82%. Töötute osakaal oli vaid 2%.
- Kõrghariduse lõpetanud naistest oli hõivatud 83% ja meestest 80%.
- Hõivatute osakaal oli kõrgeim rakenduskõrghariduse lõpetanute seas (88%).
- 11% kõrghariduse lõpetajate kohta puudusid 2022. aastal registrites andmed. Enim on teadmata seisundiga isikuid doktoriõppe lõpetanute hulgas (21%).
- Õpinguid jätkas 22% kõrghariduse lõpetanutest. Enim on edasi õppijaid bakalaureuseõppe lõpetanute seas (41%). Valdav enamik õpingute jätkajaist kombineerib õpinguid ja töötamist.

Kõrghariduse lõpetanute palgad

- 2021. aastal kõrghariduse lõpetanu keskmine brutokuupalk 2022. aastal oli 2013 eurot. Mediaanpalk oli 1797 eurot.
- Kõige kõrgemat palka teenisid doktoriõppe (mediaanpalk 2022. aastal 2442 eurot) ja integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppe lõpetanud (mediaanpalk 2341 eurot).
- Kõrghariduse lõpetanud naiste mediaanpalk oli 18% väiksem kui meestel – naiste mediaanpalk oli 1695 eurot ja meestel 2056 eurot.
- Töökogemuse lisandumine suurendab nii meeste kui naiste palku enim lõpetamisjärgsetel aastatel. Vahe meeste ja naiste palkades aja jooksul suureneb. Kümme aastat pärast lõpetamist on see kasvanud 30%-ni.
- Looduse, tehnika ja täppisteadustega seotud õppevaldkondades kasvavad palgad töökogemuse lisandudes, samas kui hariduse ning tervise ja heaolu valdkondades lisanduv töökogemus palka oluliselt ei mõjuta.
- FIE-na teenis 2022. aastal tulu vaid 1% kõigist ajavahemikul 2005–2021 kõrghariduse lõpetanutest. Aasta jooksul saadud tulu mediaansumma oli 4247 eurot. Dividende sai 2022. aastal 20% kõigist kõrghariduse lõpetanutest, dividendide mediaansumma oli 80 eurot.

Lisa 1. Õppevaldkondade ja õppesuundade loetelu ISCEF-F klassifikaatori järgi

Õppevaldkond	Õppesuund
00 Üldõppekavad	001 Põhiõppekavad 002 Kirja- ja arvutuoskus 003 Isikuareng
01 Haridus	011 Haridus 018 Hariduse interdistsiplinaarne õppesuund
02 Humanitaaria ja kunstid	021 Kunstid 022 Humanitaaria 023 Keeled 028 Humanitaaria ja kunsti interdistsiplinaarne õppesuund 029 Humanitaaria ja kunstid, mujal liigitamata
03 Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	031 Sotsiaal- ja käitumisteadused 032 Ajakirjandus ja teave 038 Sotsiaalteaduste, ajakirjanduse ja teabe interdistsiplinaarne õppesuund 039 Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave, mujal liigitamata
04 Ärindus, haldus ja õigus	041 Ärindus ja haldus 042 Õigus 048 Ärinduse, halduse ja õiguse interdistsiplinaarne õppesuund 049 Ärindus, haldus ja õigus, mujal liigitamata
05 Loodusteadused, matemaatika ja statistika	051 Bioloogia ja sellega seotud teadused 052 Keskkond 053 Füüsikalised loodusteadused 053 Füüsikalised loodusteadused 054 Matemaatika ja statistika 058 Loodusteaduste, matemaatika ja statistika interdistsiplinaarne õppesuund 059 Loodusteadused, matemaatika ja statistika, mujal liigitamata
06 Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiad	061 Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiad 068 Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia interdistsiplinaarne õppesuund
07 Tehnika, tootmine ja ehitus	071 Tehnikaalad 072 Tootmine ja töötlemine 073 Arhitektuur ja ehitus 078 Tehnika, tootmise ja ehituse interdistsiplinaarne õppesuund 079 Tehnika, tootmine ja ehitus, mujal liigitamata
08 Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	081 Põllumajandus 082 Metsandus 083 Kalandus 084 Veterinaaria 088 Põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja veterinaaria interdistsiplinaarne õppesuund 089 Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria, mujal liigitamata
09 Tervis ja heaolu	091 Tervis 092 Heaolu 098 Tervise ja heaolu interdistsiplinaarne õppesuund 099 Tervis ja heaolu, mujal liigitamata
10 Teenindus	101 Isikuteenindus 102 Hügieen ja töötervishoid

103 Turvateenused
104 Transporditeenused
108 Teeninduse interdistsiplinaarne õppesuund
109 Teenindus, mujal liigitamata
